

ธรรมะใกล้มือ

มีชีวิตโดยไม่ต้องมีอายุ

พุทธทาสภิกขุ

BIA

๑๑๑ ปี พุทธทาส

๑๑๑ ปี พุทธทาส

มีชีวิตโดยไม่ต้องมีอายุ

พุทธทาสภิกขุ

ธรรมะใกล้มือ

งานธรรมบรรยายของพุทธทาสภิกขุ ที่ไม่เคยจัดพิมพ์มาก่อน

มีชีวิตโดยไม่ต้องมีอายุ

พุทธทาสภิกขุ

การบรรยาย บรรยายแก่คณะบุคคลากรครูจากสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ
และจังหวัดนครศรีธรรมราช

วันที่แสดง ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๔

รหัส ๑๔๑๕๓๔๐๕๒๗๐๒๐

ผู้ถอด เกรียงยศ ฉัตรกุลจันทร์

ผู้ตรวจทาน ขนิษฐา โพธิยอด

ISBN 978-616-7574-49-3

พิมพ์ครั้งแรก พฤษภาคม ๒๕๖๐ จำนวนพิมพ์ : ๕,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

สมทบการผลิต ๑๐ บาท

ประสงค์รับหนังสือเพื่อใช้ในงานพิธีหรือเผยแพร่ ติดต่อได้ที่

มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนินคมรถไฟสาย ๒

แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๙๓๖-๒๘๐๐ ต่อ ๕๑๐๑

โทรสาร : ๐-๒๙๓๖-๒๖๘๘

อีเมล : bookclub@bia.or.th

Facebook : [bookclub.bia](https://www.facebook.com/bookclub.bia)

BIA

ธรรมทาน กับ มรดกหนึ่งร้อย

ที่ใครจะรู้ว่า ตอนที่มองใคร ลองแยกเล่มหนังสือ
ออกดู จะเห็นว่า มีอยู่สองเล่ม คือ ละคร-ตลกที่เขียน
กับความรู้ หรือคุณธรรมที่ที่อยู่ที่ในหนังสือเล่มนั้น. มรดก
ที่หนังสือ ย่อมมอบถึง มรดกความรู้ ด้วยภาคตามตัว
มรดก พร้อมกับมรดกละคร-ตลก และ ~~เรื่อง~~ ^{งาน} ~~เรื่อง~~ ในมรดก
หนังสือหนึ่ง อยู่ตลอดเวลา.

ส่วนมรดกธรรมทาน ย่อมไม่เป็นเช่นนั้น ความรู้
นั้นให้เปล่า ที่เลี้ยว, ส่วน ^{และละคร-ตลก} ละคร-ตลก หรือบันเทิง ให้
ความรู้ นั้น มัก ต้อง ขอคืน เช่นเดียวกับบทนะที่ ให้
ให้ไปแกวไปถวายพระที่วัด. 40 คืน เพราะฉะนั้น
ต้อง ไล่ไปถวาย อีกหลายครั้ง! จนกว่าจะถึงถึงที่วัด.

งานธรรมทาน มักตกเป็นมรดกที่หนังสือไป.
ขอ จบพิจารณาแล้ว ด้วยดี ทั้งสองอย่าง, จะได้เห็นใจ
กันดี! และร่วมรักกันได้.

สารบัญ

ถ้าไม่มีอะไรเป็นตัวตน ก็ไม่มีสิ่งที่เรียกว่าชีวิต	๗
รู้จักอัตตาในฐานะที่เป็นศัตรู	๙
ความเลวร้ายของอัตตา น่ากลัวกว่าผี	๑๔
ความเห็นแก่ตัวนั้นเกิดขึ้นแล้วก็กัดเจ้าของ	๑๔
โลกกำลังเดือดร้อนเพราะความเห็นแก่ตัว	๒๐
มีชีวิตที่ไม่มีอัตตา	๒๖
อย่าตกเป็นทาสของอัตตา	๓๓
ชีวิตเย็นและเป็นประโยชน์คือความหมายของนิพพาน	๓๗
มีชีวิตอย่างสมาทาน อย่ามีอย่างอุปาทาน	๔๒
ดำเนินชีวิตด้วยสัมมาทิฐิ	๔๗
รู้จักพุทธศาสนาทั้งกลม	๔๙
อย่ามีอัตตาไว้เพื่อติดคุก	๕๔
การบรรลุธรรมสูงสุดมีได้ทั้งเป็นฆราวาสและบรรพชิต	๕๘

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย

โอกาสแห่งการบรรยายต่อไปนี้ ก็จะได้พูดถึงเรื่องที่ต้องเนื่องกันกับที่ได้บรรยายมาแล้วในตอนเช้า คือเรื่อง**มีชีวิตโดยไม่มีอายุ**

ถ้าไม่มีอะไรเป็นตัวตน ก็ไม่มีสิ่งที่เรียกว่าชีวิต

เราพอจะเข้าใจกันแล้วว่า **มีชีวิตโดยไม่มีอายุนั้นก็คือมีชีวิตโดยที่ไม่มีที่ตั้ง ที่สมมติ หรือที่บัญญัติแห่งสิ่งที่เรียกว่าอายุ** สิ่งนั้นก็คือ **อัตตา** สิ่งที่เราเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอัตตา มีอัตตาก็เป็นที่ตั้งแห่งตัณหา ตัณหาก็มียุพาทาน ก็มีตัวตน หรือถ้ามีตัวตนก็มีที่ตั้งแห่งอายุหรือเวลา เพราะยึดถือว่าเวลาเป็นเครื่องนับอายุของอัตตา พระอรหันต์นั้นคือผู้ที่ไม่มียัตตาก็เพราะว่า ไม่มีทั้งเวลา ไม่มีทั้งตัณหา มีตัณหาก็มีเวลา มีเวลาก็มีตัณหา ใจความมันจึงอยู่ที่ว่าไม่มีอัตตา

สิ่งที่เรียกว่าอายุนั้นเป็นสิ่งที่ทะนุถนอมสูงสุด ซึ่งในความหมายว่าเป็นชีวิต ชีวิตเป็นอายุ อายุเป็นชีวิต นั่นก็เพราะยึดถืออัตตาให้เป็นตัวตน ความหมายแห่งชีวิตก็เกิดขึ้น ถ้าไม่มีอะไรเป็นตัวตน ก็ไม่มีสิ่งที่เรียกว่าชีวิต หรือเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือว่าชีวิต นั่นแหละท่านทั้งหลายลองใคร่ครวญดูเถิดว่ามัน

เกี่ยวข้องกันอย่างไร มีอัตรตาเป็นจุดศูนย์กลางแล้วก็เกี่ยวข้องออกไปได้รอบด้าน มีชีวิต มีอายุ มีัตถนา มีอัตรตา ทั้งหมดนั้นเป็นปัญหา ปัญหาคือสิ่งรบกวน หากความสงบสุขไม่ได้มันรบกวน ก็เรียกว่าเป็นปัญหา ทั้งสุขและทั้งทุกข์นั้นะมันเป็นปัญหา ทั้งบวกและทั้งลบมันเป็นปัญหา ทั้งได้และทั้งเสียมันเป็นปัญหา ทั้งมั่งมีและยากจนมันเป็นปัญหา

ทุกอย่างที่มันเข้ามาเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียกว่าอัตรตา หรือมีอัตรตาเป็นแกนกลางจะมีปัญหาทั้งนั้น เอาอัตรตาออกไปเสียได้ มันก็เท่ากับเอาปัญหาออกไปหมดทั้งพวง ไม่ว่าจะปัญหาในลักษณะใดเดี๋ยวนี้มันก็ว่า เอาัตถนาออกไปเสียได้ก็ไม่มียอายุ มันก็มีชีวิตอยู่ได้ โดยที่ไม่ต้องมีอายุ ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งปัญหาพอๆ กันหรือเท่าๆ กัน กับสิ่งที่เรียกว่าอัตรตา

สรุปความว่าในวันนี้ต้องการจะให้ท่านทั้งหลายรู้จักสิ่ง ที่เรียกว่าอัตรตา แล้วก็จัดการกับสิ่งนี้ให้สุดความสามารถที่จะจัด ได้ มีอัตรตาก็ไม่มีความสุข มันรบกวนให้เกิดัตถนา ให้เกิดอุปาทาน ให้เกิดความหมายแห่งชีวิต แห่งเวลา แห่งความหวาดกลัว แห่งความสะดุ้งหวาดเสียว ทุกอย่างทุกประการ ฉะนั้นเราจะต้องเห็นโทษของมัน จนเกลียดกลัว กลัวเกลียดมันยิ่งกว่าสิ่งใด

รู้จักอัตราในฐานที่เป็นศัตรู

ถ้าท่านทั้งหลายต้องการจะหมดไปจากอัตรา ก็ขอรับรองให้เริ่มต้นจุดตั้งต้นด้วยการศึกษาให้รู้จักอัตราในลักษณะที่น่าเกลียดอย่างยิ่ง น่ากลัวอย่างยิ่ง น่าขยะแขยง แล้วก็ในฐานะที่เป็นศัตรู ศัตรูเข้าศึก โพรี่ แล้วแต่จะเรียกอย่างเลวร้ายที่สุด อัตรามันกัดเจ้าของ ฉะนั้นก็เป็นศัตรู เป็นโพรี่ อัตรานี้มันผูกพัน ผูกพันอย่างที่ยแยกออกไปไม่ได้ ฉะนั้นมันก็เป็นเหมือนกับคูกตะราง อัตราตัวตนนั้นแหละมันเป็นคูกเป็นตะราง ของใครล่ะ ก็ของอัตราเองของชีวิต อัตราของจิตไหนมันก็เป็นคูกเป็นตะราง กักขังจิตหรือชีวิตนั้น มันก็ถูกกักกัน ถูกกักขังอยู่ในคูกทุกๆ ไป หาเสรีภาพไม่ได้เลยเป็นคูกตะรางที่ประหลาด ที่มันติดกันอยู่ทุกคน ติดเต็มที่หรือติดครึ่งเดียวหรือแล้วแต่ แล้วแต่ว่าจิตใจมันจะสูงหรือต่ำเท่าใด แต่ว่ามันติดกันอยู่ทุกคน

ลูกเด็กทารกก็ติด เด็กโตก็ติด วัยรุ่นก็ติด หนุ่มสาวก็ติด พ่อบ้านแม่เรือนก็ติด คนแก่คนเฒ่าก็ติด แล้วก็ติดกันไปถึงพวกเทวดาในเมืองสวรรค์กามาวจรก็ติดเพราะมีกาม ก็ติดอย่างยิ่ง ติดสูงสุดก็ในชั้นพรหมโลก เพราะพรหมโลกก็ถือว่ามีอัตรา อัตราที่สูงสุดอัตราที่พัฒนาดีแล้วอย่างสูงสุดแล้ว คืออัตราของพรหมโลกชั้นสุดท้าย พรหมโลกนี้มีหลายชั้น มี ๑๖ ชั้น โดยมากถือกัน แล้วก็

อันสุดท้ายนั้นก็เป็นชั้นสุดยอดของพรหม พรหมโลก นี้เรียกว่า
ภวคคพรหม ; ภวคคพรหม พรหมที่เป็นชั้นสุดยอดของภพ ภพ
คือความเป็น ความเป็นที่เป็นชั้นสูงสุด ความเป็นทั้งปวงก็คือ
อันนี้ ฉะนั้นพวกพรหมจึงมีอิตตาบริสุทธิ หากความชั่วไม่ได้ แล้วก็คือ
ความดี ความดีนั้นละลายเป็นคุกขังพรหมให้ติดอยู่ในคุกของอิตตา
ชั้นสูงสุด เป็นคุกชั้นสูงสุด

ท่านเคยได้ยินได้ฟังเรื่องอย่างนี้ไหม ก็พูดกันว่าสวรรค์ชั้น
พรหม ระวังให้ดี นั่นแหละมันจุดสุดท้ายของคุกสูงสุด ถ้าหลุดจาก
นั้นไปได้ออกไปสู่นิพพาน ข้อความที่มีอยู่ในพระบาลีแสดงให้เรา
เห็นได้ สรุปความได้ว่า ผู้ที่กลัวตาย กลัวความตายมากที่สุดคือ
พวกพรหม สักกายะ แปลว่า ชีวิตของกู สักกายะนี้ สักกายานิโรธดับ
ชีวิตของกู พวกพรหมหวาดเสียวที่สุดพอได้ยินว่าความตายหรือ
สิ้นสุดแห่งสักกายะนี้ พวกพรหมหวาดเสียวหวาดสะดุ้ง หวาดเสียว
ต่อความตายที่สุด เพราะเขามีอะไรชั้นสูงสุด ชั้นดีเลิศ ชั้นเป็นที่
พอใจอย่างยิ่ง ชั้นดีเลิศก็มีของดีเลิศอย่างนี้ มันเลยไม่อยากตาย มัน
อยากอยู่กับสิ่งเหล่านั้นมันจึงกลัวตาย

บรรดาสัตว์ทั้งหลายนับตั้งแต่สัตว์นรกขึ้นมา เป็นสัตว์
มนุษย์ แล้วก็สัตว์เทวดาในกามาจร แล้วก็พรหมที่มีรูป แล้วก็
พรหมที่ไม่มีรูป สูงสุดอยู่ที่นั่น ทั้งหมดนั้นพวกพรหมชั้นสูงสุดกลัว
ตายมากที่สุด น่าขันไหม น่าเชื่อไหม น่าหัวเราะไหม เพราะเขา

ยึดถือหรือพอใจในความดีสูงสุดเท่าที่เป็นอยู่ เป็นอยู่ได้ เรียกว่า ภพ ภาวะ เป็นอยู่ได้ มีภพสูงสุด พอใจหลงใหลสูงสุด ก็กลัวตายที่สุด นี่จะว่าอย่างไร ใ้สัตว์มนุษย์นี้มันยังไม่กลัวตาย มันฆ่าตัวเองตายก็มีอยู่บ่อยๆ และบางทีคิดอยากจะตายอยู่บ่อยๆ เทวดาในกามาวจร คือมีกามคุณมากก็พอใจห่วงใยกามคุณ ไม่อยากตาย แต่ก็ยังไม่ละเอียดลึกซึ่งเท่าพวกพรหม

ที่พูดนี้ก็ขอให้สรุปความได้สักอย่างหนึ่งเถิดว่า **ยิ่งยึดถือในความดีเท่าไร จะยิ่งกลัวตายเท่านั้น** อาตมากำลังพูดว่ายึดถือในความดีเท่าไร ความมีตัวกูที่ตี ตี ตีเลิศเท่าไร ก็ยิ่งกลัวตายเท่านั้น และก็นี่พูดสำหรับลูกดำ ให้เขาดำ พุทธทาสมันตีเตียนความดี มันสอนไม่ให้ทำดี นี่มีอยู่ทุกๆ ไป เคยได้ยินไหม อาตมาไม่ได้เจตนาจะตีเตียนความดี แต่บอกให้รู้ตามที่เป็นจริงว่า **สิ่งที่เป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือมากมายที่สุดก็คือความดีที่สุด เข้าใจว่าสิ่งใดเป็นความดีที่สุด ก็ยึดถือในสิ่งนั้นเป็นของสูงสุด**

ลูกเด็กๆ มันก็ยึดถือของกินของเล่น แม่แต่ตุ๊กตา เด็กวัยรุ่นก็ของกินของเล่นที่สูงขึ้นมา คนหนุ่มคนสาวก็เรื่องทางเพศตรงกันข้าม พ่อบ้านแม่เรือนก็สมบัติพัสถาน คนแก่คนเฒ่าก็ห่วงลูก ห่วงหลาน ห่วงอนาคต ห่วงอะไรไปตามเรื่องของท่าน เรียกว่าอะไร หวังที่สุด พอใจที่สุด ยึดถือที่สุด มันก็เป็นสิ่งที่กั กัดเจ้าของๆ ดีมากก็กั มาก ดีน้อยก็กั น้อย หรือพูดอีกทีหนึ่งว่า รักมากก็กั มาก รักน้อย

ก็กัदन้อย พุดให้ถูกกว่านั้น ก็ยึดถือมากก็กัตมาก ยึดถือน้อยก็กัต
น้อย ไม่จำเป็นจะต้องเป็นอะไร แล้วก็มันไม่ค่อยตรงกันละไอ้สิ่งที่
พวกหนึ่งยึดถือ พวกหนึ่งไม่ยึดถือ เพราะมันไม่ต้องการ เพราะมัน
ไม่ตรงกับกิเลสของมัน

ที่เขาให้ตัวอย่างไ่กับพลอย เพชรพลอยให้ไ่มัน มันสู้
ข้าวสารเม็ดเดียวก็ไ่ได้ เพชรเม็ดหนึ่ง มันอยู่ที่ว่าให้เวทนาเป็นที่
พอใจ ให้อุบาทานอย่างเหนียวแน่นและยึดถือมาก เป็นอัตตาที่สูง
แล้วก็ไ่เป็นอัตตนิยาของตนที่สูง เป็นตัวตนที่สูง เป็นของตนที่สูง
จนกว่าจะปล่อยวาง ตลอดเวลาที่ไม่ปล่อยวางก็กัตๆ กัตๆ เจ้าของ
ทั้งวันทั้งคืน ทั้งหลับทั้งตื่น นี่เรื่องอัตตา มีความน่ากลัว มีความ
น่าเกลียด มีความเป็นศัตรูร้ายกาจ ทำมนุษย์หรือทำโลกนี้ไ่ให้มี
ความสงบสุขหรือสันติสุข

นี่จึงขอให้ยึดเป็นหลักว่า **อยากจะละอัตตาก็จงพยายาม
ศึกษาให้ละเอียดจนเกลียดน้ำหน้ำมันให้ถึงที่สุด เกลียดอัตตา
กลัวอัตตา หลีกเลียงอัตตา ที่เป็นเพียงมายา ที่เป็นเพียงความโง่
สร้างขึ้นมา ไ่มีตัวตนจริงแต่ว่าครอบงำจิตใจจริง ทำจิตใจให้
เป็นทุกข์จริง มันจริงในส่วนนี้ มันไม่ใช่ตัวจริง แต่มันจริงในส่วนที่
มันกัตเจ้าของ ไอ้ของปลอมนี้เกิดขึ้นมาที่ใครก็กัตเจ้าของ ชีวิตนี้ก็
กัตเจ้าของเพราะมีความยึดมั่นถือมั่นว่า **อัตตา - ตัวตน, อัตตนิยา
-ของตน** มีไ่ทั้งฝ่ายบวกและฝ่ายลบ ฝ่ายบวกก็น่ารักก็หลงรัก มัน**

ก็กดไปแบบหนึ่ง ฝ่ายลบมันก็หลงเกลียด หลงโกรธ หลงเกลียดก็
ทรมาณใจอยู่แบบหนึ่ง ใจความเกลียดมันก็กดเจ้าของ ใจความรัก
มันก็กดเจ้าของ นี่เรียกว่าเพราะมันมีอึดตา อึดตาบวก็กดไปแบบ
บวก อึดตาลบก็กดไปแบบลบ

ก็พูดให้ถูกคำอีกทีหนึ่งก็ว่า บุญมันก็กดไปแบบบุญ บาปมัน
ก็กดไปแบบบาป ลองไปบ้ำสิ บ้ำบุญก็ได้ บ้ำบาปก็ได้ ลองดู มันจะ
กัตพอๆ กัน นรกกัก็กดไปแบบนรก สวรรค์ก็กดไปแบบสวรรค์ เอ้า
ผลออกไปแล้วดูสิ ผลออกไปหาเรื่องให้ถูกคำอีกแล้ว มาทำลายสวรรค์
ตีเตียนสวรรค์ เขายังต้องการกันอยู่ทุกๆ ไป

ความหลุดพ้นอยู่เหนือความหมายที่เป็นคู่ๆ เหล่านี้ ดีชั่ว
บุญบาป สุขทุกข์ นรกสวรรค์ ได้เสีย แพ้ชนะ กำไรขาดทุน ได้เปรียบ
เสียเปรียบ จะมีก็คู่เป็นคู่ๆ คู่ๆ ตรงกันข้ามนี้ ไปยึดถือมันก็กัต
ทั้งนั้น กัตคนละอย่าง กัตคนละแบบ อย่างหนึ่งกัตอย่างบวก เป็น
ความเป็นของบวก น่ารักน่าพอใจ อย่างหนึ่งกัตความเป็นของลบ
คือไม่มีอะไรที่น่าพอใจ ก็ลองไปเกลียดใครเข้าสิ เอ้า คุณลองดูสิ
ไม่มีเรื่องอะไร ไปเกลียดใครเข้าสักคนสิ เดียวมันก็กัต กัตเอาทันที
ทั้งที่ผู้ถูกเกลียดมันไม่รู้อะไร แต่ผู้เกลียดมันถูกกัตละ มันก็เพราะ
เรื่องของอึดตา พอกันทีนะสำหรับว่าอึดตา มันเป็นที่ตั้งแห่งเวลา
เป็นที่ตั้งแห่งต้นหา เป็นที่ตั้งแห่งอายุ มันก็มีความทุกข์ เราจะมี
ชีวิตชนิดที่ไม่มีอึดตา

ความเลวร้ายของอิตตา นากลับกว่าผี

เอ้า ทีนี้ขอเวลาพูดรายละเอียดหน่อย อย่าหาว่านอกเรื่องนะ คือพูดเรื่องอิตตานี้กันให้มันถึงที่สุด เอาของปัญหาที่มันมีอยู่จริงเมื่ออิตตาเป็นไปอย่างแรงกล้า คือยึดถืออย่างแรงกล้า มันก็เกิด **อิตตัตถปัญญา-ความเห็นแก่ตัว** อิตตัตถปัญญา เกิดความเห็นแก่ตัว มีปัญญารู้จักแต่ประโยชน์ของตัวเอง อย่างอื่นไม่รู้ อย่างอื่นมองไม่เห็น ไม่รู้ รู้จักแต่ว่าประโยชน์ของตัวเอง มันก็เลยเรียกว่าความเห็นแก่ตัวๆ ใ้มีตัวมีอิตตาเฉยๆ นั้นมันไม่เท่าไรหรอก เป็นภาระหนักก็จริงเถอะ แต่มันยังไม่กัด มันเมื่อเห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัว เกิดกิเลสทุกประเภทที่เห็นแก่ตัว มีตัวไม่เท่าไร แต่ถ้ามีความเห็นแก่ตัว นั้นถึงขนาดที่จะต้องถูกกัด มันกัดตัวเองยังไม่พอ มันกัดคนที่เข้าไปเกี่ยวข้อง หรือสิ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้อง แล้วกัดเป็นวงกว้างออกไป กว้างออกไปจนมันกัดทั้งโลก กัดทั้งโลก กัดทั้งจักรวาลเลย น่ากลัวไหม

ความเห็นแก่ตัวนั้นเกิดขึ้นแล้วก็กัดเจ้าของ

ขยายออกไปเป็นกัดครอบครัวทั้งครอบครัว และก็กัดทั้งหมู่ ทั้งคณะ ทั้งสังคม เป็นหมู่เป็นพวกใหญ่ออกไป จนกัดทั้งประเทศ กัดทั้งประเทศไม่พอ ยังต้องกัดทั้งโลก กัดทั้งโลก โลก

ของเราจึงเดือดร้อนอยู่ด้วยสิ่งที่เรียกว่าอดีต แล้วก็สูงขึ้นมาเป็น
ความเห็นแก่ตัว ถ้ารู้จักและเกลียดชังสิ่งเลวร้ายนี้เท่าไร ก็จะเกลียด
อดีต เกลียดความมีตัวยิ่งขึ้น ยิ่งขึ้นๆ จนหาทางหลุดพ้นจากความ
มีตัวและจากความเห็นแก่ตัว

เพื่อจะให้ได้เกลียดอดีตตามากขึ้น อาตมาก็จะขอพูดบรรยาย
ความเลวร้ายของอดีตให้ฟัง ไม่ใช่เรื่องลอกกั้นเล่น ไม่ใช่มาลอก
ให้กลัวผี มันยิ่งกว่าผี มันจริงยิ่งกว่าผี มันน่ากลัวยิ่งกว่าผี ขอมา
เสียเวลากันหน่อย รู้จักความเห็นแก่ตัวของอดีตที่น่าเกลียดน่าชัง
อย่างยิ่ง ตั้งต้นไปตั้งแต่เรื่องของบุคคลชั้นบุคคลแต่ละคนๆ ก่อน
คนเห็นแก่ตัวๆ ทั้งแรดตัวขาวและแรดตัวแดง คนนะทั้งคนตัวแดง
และคนตัวขาว ทั้งพระทั้งฆราวาส พูดอย่างนั้นดีกว่า มีส่วนที่เห็น
แก่ตัวได้โดยเท่ากัน ก็เรียกว่าเห็นแก่ตัว ผู้เห็นแก่ตัว ชั้นดีเลิศก็
เห็นมากที่สุด ชั้นดีน้อยก็เห็นน้อยหน่อย ชั้นเลวก็เห็นไปตามแบบ
ของเลว เห็นที่สุดไปตามแบบของเลว เพราะเป็นเรื่องของอดีต
อดีตนิยา และก็ป็นอดีตตถปัญญา เห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัวๆ จะบอก
พอเป็นตัวอย่างเท่านั้น หมดหรือไม่หมดก็ไม่แน่ใจว่าพอ พอที่จะ
เป็นตัวอย่างสำหรับเกลียดไอ้สิ่งที่เรียกว่าเห็นแก่ตัวที่มาจากอดีต

ความเห็นแก่ตัวก็มีในผู้ใด ก็คนนั้นก็ป็นคนเห็นแก่ตัว เห็น
แก่ความต้องการของตัวเองคือความต้องการของกิเลสตัณหา เขาก็ไม่
เห็นแก่ผู้อื่น ไม่เห็นแก่เพื่อนมนุษย์ตาตาๆ แล้วก็ไม่เห็นแก่ความ

ถูกต้อง ความเป็นธรรม ความยุติธรรม ไม่เห็นทั้งนั้น ฉันจะเห็นแต่ประโยชน์ของฉัน นี่เรียกว่าคนเห็นแก่ตัว แล้วมันมีอาการอย่างไร คอยฟังดูให้ดี จะไล่ไปตามลำดับ

เป็นเรื่องจริงของมนุษย์นะ ขอให้ช่วยฟังให้ดีๆ ให้สมกับว่ามันเป็นเรื่องจริงของมนุษย์ กำลังเป็นปัญหาแก่มนุษย์ และเป็นทีที่เลวร้ายแก่มนุษย์ เป็นศัตรูอย่างยิ่งแก่มนุษย์ คนเห็นแก่ตัวมันก็ชี้เกียจ เกือบจะไม่ต้องอธิบาย พอเห็นแก่ตัวมันก็อยากจะนอน ไม่อยากจะทำงานอะไร แต่มันจะเอาประโยชน์เต็มที่กับเขาเหมือนกัน คนชี้เกียจทุกคนมันต้องการประโยชน์โดยไม่ต้องทำอะไร เป็นที่รังเกียจของผู้อื่นอย่างยิ่ง มันเห็นแก่ตัวและมันก็ชี้เกียจ แต่มันจะเอาประโยชน์ และก็มีความเลวร้ายต่อออกไปจากความชี้เกียจ

คนเห็นแก่ตัวมันลำเอียงไม่เที่ยงธรรม เป็นอคติ อคติ ผู้พิพากษาเห็นแก่ตัวมีอคติ ก็เพราะเห็นแก่ตัว ไม่คงไว้ซึ่งความเที่ยงตรง เพราะมันเห็นแก่ตัวมันเอียงไปหาตัวหมด คนเห็นแก่ตัวมันก็บิดพลิ้วๆ สิ่งที่ควรทำมันไม่ทำ มันก็มีข้อแก้ตัวมาก คนเห็นแก่ตัวนี้เก่งมีข้อแก้ตัวมาก แก้ตัวสารพัดอย่างเพื่อจะบิดพลิ้วจากหน้าที่การงานที่ควรจะทำ คนเห็นแก่ตัวมันบิดพลิ้วเก่งหาทางออกจนได้ให้ได้ชี้เกียจจนได้ อย่างนี้เรียกว่าบิดพลิ้วๆ ไม่ต้องทำงาน ถ้าต้องทำอะไรคนเห็นแก่ตัวมันก็ทำอย่างซู่ๆ หวัดๆ เพราะมันไม่อยากจะทำ มันฝืนใจทำก็ทำอย่างซู่ๆ อย่างหวัดๆ อย่างสะเพร่า มีโมหะ

เต็มที มันก็ทำชนิดที่เอาเปรียบด้วย คือทำอย่างตลก เล่นตลก ทำอย่างหลอกลวง

นอกจากจะซุ่ยๆ แล้วทำอย่างหลอกลวง ทำอย่างไม่ซื่อ และให้ได้เปรียบทุกอย่างทุกประการแก่เขา แก่ผู้เห็นแก่ตัว และอีกทางหนึ่งคนเห็นแก่ตัวนี้มันตระหนี่ๆ ไม่ช่วยเหลือ ไม่เจือจานในกรณีที่ควรช่วยเหลือเจือจาน มันมีความตระหนี่ ไม่ใช่มัธยัสถ์ มันเกินมัธยัสถ์จนตระหนี่ มันควรช่วยแท้ๆ มันก็ไม่ช่วย แม้แต่กับผู้มีบุญคุณมันยังไม่ช่วย มันตระหนี่เกินไป มันก็มีอุบายวิธีที่จะโกงเอาซึ่งหน้า คดโกงกันซึ่งหน้า ซึ่ฉ้อต่อหน้า คนเห็นแก่ตัว แล้วก็ริษยาคนเห็นแก่ตัวมันก็ริษยา ไม่อยากให้ใครดีกว่า ไม่อยากให้ใครสวยกว่า ไม่อยากให้ใครรวยกว่า ไม่อยากให้ใครอะไรกว่า มันริษยาๆ มันจะตีเสียคนเดียวในโลกนี้

มันไม่มีน้ำใจนักกีฬา น้ำใจนักกีฬาที่จะซื่อตรง ที่จะอดทนที่จะให้อภัย ที่เรียกว่าน้ำใจนักกีฬาหาไม่ได้ในผู้ที่เห็นแก่ตัว คนเห็นแก่ตัวจึงไม่รู้จักให้อภัย ไม่อดโทษ ใครจะขอโทษเท่าไรมันก็ไม่รู้จักอดโทษ อะไรหนอยมันก็จะฟ้องศาล มันจะเอาประโยชน์จากที่เขามาล่วงเกิน ไม่รู้จักให้อภัยอย่างนี้เป็นธรรมดา เมื่ออย่างนี้แล้วมันก็ไม่สามัคคีกับใคร ไม่สามัคคีกับใคร ไม่จงรักภักดีกับใคร ไม่อยากจะร่วมสามัคคีเพื่อทำความดี เพื่อความสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนา มันก็ไม่เอา แม้เพื่อการพัฒนามันก็ไม่เอาเพราะไม่สามัคคี ชวนคน

ชนิดนี้มาช่วยกันทำอะไรเพื่อพัฒนา มันไม่เอาๆ มันไม่มา ไปชวนข้างมาตลอดรู้เข็มชะยังง่ายกว่าชวนคนอย่างนี้มาหาความสามัคคี นี่เป็นเรื่องทั่วไปไม่ว่าที่ไหน คนเห็นแก่ตัวไม่สามัคคี ไม่ช่วยกันทำ แต่พอเขาทำเสร็จแล้ว มันกลับได้ประโยชน์และเอาประโยชน์

ขอยกเรื่องจริงที่มีอยู่แถวนี้มาสักเรื่องหนึ่ง ไม่ใช่ประจານ ไม่ใช่ประจານใคร แต่มันเป็นเรื่องจริงเพื่อประกอบคำบรรยายข้อนี้ สามัคคี ไม่สามัคคี คือเมื่อ ๔๐ - ๕๐ ปีมาแล้ว ไอ้ถนนนี้ไม่มี มันต้องเดินทุ่งนา เดินกลางทุ่งนา เดินหัวคันนา เดินบุกน้ำมานี่ มาสวนโมกข์นี่ เราก็พยายามที่จะสร้างถนนกันทีละเล็กทีละน้อยเรื่อยๆ มา ก็บอกกล่าวขอความช่วยเหลือ มาช่วยกันสร้างถนน อาจารย์ธน* วัดชยาราม เป็นหัวเรี่ยวหัวแรง อาตมาก็ไปช่วยเขาเหมือนกัน ก็มีคนมา ไม่ใช่ไม่มา ก็มีคนมา จนทำถนนได้เหมือนกัน แต่มันก็มีคนจำนวนหนึ่งซึ่งมันก็ได้ไม่มากนัก มันไม่มา แล้วมันยังแถมพูดว่า มึงทำเถอะๆ เสร็จแล้วจะเดินให้มึงได้บุญ มันดีถึงขนาดนี้ มึงทำเถอะ ถนนนี้ มึงทำ แล้วจะเดินให้มึงได้บุญ มันตัดช่อง ตัดช่องเอาแต่ที่เขาจะไม่ต้องทำ แล้วก็เขาจะได้ประโยชน์ นี่คนไม่สามัคคีมันเป็นอย่างนี้ คนเห็นแก่ตัวมันเป็นอย่างนี้

ในที่สุดมันก็เป็นคนอกตัญญู แม้แต่บิดามารดาของมันเอง ถ้ามันมีความเห็นแก่ตัวมากมันก็อกตัญญูแก่คนทุกคน แม้แต่กับ

* พระครูสุนทรธรรมสาร (ธน จันทโชโต) เจ้าอาวาสวัดชยาราม

มารดาบิดาของมันเอง มันก็ไม่เสียสละตอบแทนพระคุณ นี่เรียกว่ามันนอกตัณญา ถ้าเป็นไปอย่างแรงกล้า อย่างสูงที่สุดแล้วก็เป็นคนขายชาติ เรียกว่าคนขายชาติ คือคนยอดสุดของอกตัณญา คือผู้เห็นแก่ตัว ไม่รู้บุญคุณเสียแล้วมันยังลบหลู่บุญคุณเสียอีก ไม่รู้จักบุญคุณ ไม่ตอบแทนบุญคุณยังลบหลู่บุญคุณ กล่าวร้ายไปเสียอีก ใจคนที่ช่วยเหลือกลายเป็นคนโง่ไปเสีย นี่เรียกว่ามันลบหลู่บุญคุณ ก็ยกตัวเองขึ้นเหนือผู้อื่น ยกตนข่มท่าน เป็นสิ่งสนุกสนานของผู้เห็นแก่ตัว ผู้เห็นแก่ตัวมันจะพูดเอากำไรให้แก่ตัวเองในลักษณะที่ว่ายกตนข่มท่าน เป็นปกติวิสัยของผู้เห็นแก่ตัว

คนเห็นแก่ตัวโกรธง่ายและโกรธเร็ว แล้วก็ลืมยาก เลิกโกรธยาก มันโกรธง่ายและโกรธเร็ว แล้วมันก็ลืมยาก คือหายโกรธยาก ความเห็นแก่ตัวยังคงมีอยู่เท่าไรมันก็โกรธอยู่อย่างนั้น โกรธอยู่เท่านั้น แล้วที่มันเลวร้ายกว่านั้นก็ว่าคนเห็นแก่ตัวมันชอบใส่ความผู้อื่น ปั่นเรื่องร้ายขึ้นมาใส่ความผู้อื่นเพื่อประโยชน์แก่ตัว ให้ตัวได้ประโยชน์เมื่อได้สร้างเรื่องนี้สำเร็จ หรือว่าให้คนมันแตกสามัคคีกัน ุให้คนมันแตกสามัคคีกัน ถ้าว่าการแตกสามัคคีนั้นตัวเองได้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งแล้วมันก็เอา นี่มันยิ่งกว่าผี มันหลอกลวง มันอะไรมันอย่างยิ่ง

คนเห็นแก่ตัวไม่รักษาสัจจะ ไม่รักษาความจริง ไม่รักษาเวลา ไม่ตรงต่อคำพูดหมด และคนเห็นแก่ตัวมันก็เป็นคนสุรุ่ยสุร่าย

ใช้ของเปลือง แม้ว่าเป็นของตัวเองก็เกิด เป็นของตัวเอง ความหมดเปลืองของตัวเอง ไอ้คนเห็นแก่ตัวมันก็ใช้อย่างสุรุ่ยสุร่าย หาความสะดวกสบาย อวดมั่งอวดมี สุรุ่ยสุร่าย แม้อย่างว่ามันจะใช้น้ำ ใช้ไฟ ใช้สิ่งของนี่มันก็ใช้อย่างสุรุ่ยสุร่ายสนองกิเลสตัณหาของมัน เพราะว่าความประหยัดนั้นมันไม่ส่งเสริมไอ้ความรู้สึกของกิเลสตัณหา พอที่ละมั้ง มันเยอะเยอะนี่

คนเห็นแก่ตัว ขี้เกียจ แล้วก็อคติ แล้วก็บิดพลิ้วหน้าที่ แล้วก็ทำอะไรซุ่มๆ แล้วก็เอาเปรียบ แล้วก็ตระหนี่ แล้วก็โกงชิงหน้า อิจฉาริษยา ไม่มีน้ำใจนักกีฬา ไม่ให้อภัย ไม่สามัคคี ไม่กตัญญู ลบหลู่คุณท่าน ยกตนข่มท่าน โกรธง่าย ชอบใส่ความ ไม่รักษาความจริง ไม่รักษาสัจจะ แล้วก็สุรุ่ยสุร่าย ทำลายตัวเองก็ยังมี สิ่งใดที่จะสนองกิเลสตัณหาของตัว แม้จะหมดเปลืองมันก็ทำ เอาละ เท่านั้น ก็พอแล้วละ

โลกกำลังเดือดร้อนเพราะความเห็นแก่ตัว

เอาตามาคิดว่าพอแล้ว พอแล้ว สำหรับที่จะเกลียดความเห็นแก่ตัว กลัวความเห็นแก่ตัว แล้วพอที่จะประกาศความเป็นศัตรูกับมัน ประกาศความเป็นศัตรูกับความเห็นแก่ตัวหรือผู้เห็นแก่ตัว ทั้งหมดนี้มันทำแก่ตัวเอง เป็นแก่ตัวเอง เป็นนิสัยของตัวเองเฉพาะตัว

แล้วผลมันก็ออกไปกว่านั้น ออกไกลไปกว่านั้น คนเห็นแก่ตัวนี้มันก็ทำลายสมบัติของธรรมชาติ คนทำลายป่า คนทำลายแม่น้ำลำธาร ทำลายภูเขา ทำลายธรรมชาติ นี่มันเห็นแก่ตัว

แม้แต่สิ่งที่เขาสร้างไว้ดีแล้ว มันก็ทำลายนะพวกนี้ละ ถนนหนทาง ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ที่เขาทำไว้ดีแล้ว มันก็ไปทำลาย มันก็รุกราน มันก็เบียดบังเอามาเป็นของมันหมด มันทำรั้วปิดถนน ปิดทางเดิน โกงเอาพื้นที่เหล่านี้มาเป็นของตัวเอง สรุปรวมอยู่ในคำว่ามันโกง ทำลายถนนหนทาง ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ที่เขาทำไว้ดีแล้ว มันปลุกกอไฟรุกรานลำคลองให้แคบเข้ามาแล้วตัวเองก็ได้เนื้อที่ เห็นกันอยู่ทั่วๆ ไป การกระทำของผู้เห็นแก่ตัวทำลายธรรมชาติ ตามธรรมชาติก็ทำลาย ทำลายในสิ่งที่เพื่อนมนุษย์สร้างไว้ดีแล้วมันก็ทำลาย แล้วคนเห็นแก่ตัวนี่เป็นผู้ที่สร้างมลภาวะปัญหาโลก

โลกกำลังเดือดร้อนด้วยมลภาวะ แล้วคนเห็นแก่ตัวมันเป็นผู้สร้างมลภาวะ นับตั้งแต่คนมีอำนาจาสนาที่สุด คนร่ำรวยที่สุด คนมีอิทธิพลมากที่สุด เขาทำกิจการเพื่อประโยชน์ของเขา แล้วสร้างมลภาวะให้แก่ผู้อื่นโดยไม่รับผิดชอบ แล้วก็ไม่สงสาร มลภาวะจึงเพิ่มขึ้นในโลก เพิ่มขึ้นในโลกเพราะคนเห็นแก่ตัว บ้านเราบ้านนอกยังไม่มาถึง แต่ในเมืองกรุงเต็มไปด้วยปัญหาเหล่านี้ มลภาวะที่มาจากผู้เห็นแก่ตัว แล้วคนที่เห็นแก่ตัวๆ ชุ่ยๆ มันสร้างอุบัติเหตุ รถ

ชนกัน อะไรชนกัน หรือจมคว่ำลงไปทะเล ในคู ในอะไรต่างๆ
อุบัติเหตุขนาดนาชนิด มีมูลมาจากความเห็นแก่ตัวของผู้ใดผู้หนึ่ง
ทุกระดับของตัวเจ้าของใหญ่ ของคนขับรถ ของคนขนของ ของ
อะไร มันออกมาตามลำดับ เขาเอาแต่ประโยชน์ของเขา แล้วก็ทิ้ง
มลภาวะ สร้างมลภาวะ นี้คนเห็นแก่ตัว สร้างมลภาวะพร้อมกับ
สร้างอุบัติเหตุ นี่มันออกมาถึงผู้อื่น

แล้วเขาก็ยังจะเป็นอะไรได้ลึกซึ้งกว่านั้น เป็นอะไรได้ลึกซึ้ง
กว่านั้น เพราะเห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัว อยากจะลองความสุขสนุก
สนานที่เรียกว่าความเอร็ดอร่อยมากไปกว่าความจำเป็น ยิ่งได้ไป
ลองยาเสพติด แล้วก็ติดยาเสพติดจนตลอดชีวิตจนเป็นปัญหาของ
โลก ปัญหายาเสพติดนี้ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยเสียแล้ว เดียวนี้เป็นปัญหา
ของโลกทั้งโลก เป็นปัญหายาเสพติด แล้วติดอบายมุข อบายมุขนี้
มันยิ่งกว่ายาเสพติด ดื่มน้ำเมา เที่ยวกลางคืน ดูการเล่น เล่นการ
พนัน เกียจคร้านทำการงาน คบคนชั่วเป็นมิตร ที่เรียกว่าอบายมุข
เพราะเป็นสิ่งเสพติด ยังมีสิ่งเสพติดอีกมาก เอาเป็นว่าไม่หมด ผู้ที่
เห็นแก่ตัว

แล้วที่น่าหัวที่สุด ที่น่าหัวที่สุด คนเห็นแก่ตัวเหล่านี้ก็ได้
เป็นโรคภัยไข้เจ็บชนิดที่สุขขก็ไม่เป็น โรคแปลกๆ โรคเอดส์อะไรนะ
คนเห็นแก่ตัวเอามาเป็นได้ มันอยากจะไปลองสิ่งที่มีมันไม่เคย นั่น
คิดว่าจะมีรสหรือว่ามีความสุขอะไรพิเศษออกไป มันไม่ระมัดระวัง

แล้วก็ไปลอง นี่ก็ได้เป็นโรคเอดส์ ได้เป็นโรคที่แม้แต่สุนัขก็ไม่เป็น ก็สมน้ำหน้าไหม สมน้ำหน้าหรือไม่สมน้ำหน้า คุณคำนวณดูเอง พูดตรงๆ ก็มันก็ได้เป็นโรคที่หมาก็ไม่เป็น มันเป็นคนแล้วมันก็เลยเป็นโรคที่หมาก็ไม่เป็น เดียวนี้เราได้ยินก้องทั่วโลก โรคเอดส์ ก่อนนี้ มันก็มีแต่มันไม่ร้ายกาจเท่าโรคเอดส์ โรคซิฟิลิส โคโนเรีย อะไรมันก็เป็นโรคที่หมามันก็ไม่เป็น แล้วคนเห็นแก่ตัวก็เอามาเป็น มันได้เป็นโรคที่สุนัขก็ไม่เป็น เลยเอามาเป็น มันก็ยังไม่รู้สึกตัว ก็เรียกว่าไม่ต้องมีความละเอียดกันแล้ว ไม่ต้องมีความละเอียด ขอแต่ให้ได้ในสิ่งที่กิเลสมันต้องการ ที่อึดตามันต้องการ ที่ตัณhamันต้องการ คือสรุปรวมมันไปอยู่ในความเห็นแก่ตัว ซึ่งมีอึดตาหรือความมีตัวเป็นฐานรองรับอยู่ในส่วนลึก

มันเห็นแก่ตัวหนักเข้า หนักเข้ามันก็เป็นอันธพาล อันธพาลได้ทุกรูปแบบ ความชั่ว ความผิด ความเลวอะไรมันทุกรูปแบบ มันก็เป็นได้เพราะความเห็นแก่ตัว เขามีปรัชญาสูงสุดของเขา อาตมาเคยสนทนากับบางคน เขาว่าเขามีวิธีรวยลัด คนเห็นแก่ตัวเขามีวิธีรวยลัด คือไม่ต้องไปทำงาน ให้ตากแดดกรำฝน ให้เหงื่อไหลไคลย้อย ไปปล้นไปจี้ดีกว่า บางทีไม่ก็่นาที่ก็รวยเป็นล้านๆ เรียกว่ารวยลัด คนเห็นแก่ตัวคิดรวยลัดทั้งนั้น ไม่เคยคิดจะทำด้วยความเหน็ดเหนื่อย เหงื่อไคล ปรัชญารวยลัดของเขามันทำให้เกิดการปล้น การจี้ การคดโกงกัน เหมือนอย่างที่ได้ยินอยู่ โกงเงินธนาคาร ปล้นจี้ธนาคาร

บางทีไม่กินาก็ได้เป็นล้านๆ แล้ว นี่มันอันตรายทุกรูปแบบๆ เพื่อความรวดเร็ว

เอ้า คิดบัญชีกันทีนี้ ในที่สุดมันก็หลงทาง ใจความเห็นแก่ตัว มันก็หลงทาง มันไปทำไปทุกอย่างทุกประการ หลงทางก็คือเริ่มเสื่อม เสื่อมจากความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หลงทางเรื่องรวดเร็ว หรือรวยโดย อ้อม รวยคดโกงนี่ จนกระทั่งว่าเป็นโรคประสาทแล้วก็เป็นบ้า ไปอยู่โรงพยาบาลบ้า จบฉลากของเขาอยู่ด้วยความเป็นบ้า ต้องไปอยู่ใน โรงพยาบาลบ้า อาตมาขอยืนยันอย่างที่ทำให้ท่านทั้งหลายพิศุจน์ พนันกันก็เอา อาตมาว่าคนบ้าทุกคนๆ ในโรงพยาบาลทุกแห่งๆ ที่มีคนบ้า คนบ้าทุกคนตั้งต้นความเป็นบ้าของเขานี้มาจากความเห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัวมาตามลำดับ ตามลำดับจน ความเห็นแก่ตัวแก่กล้าคมเข้มงวดจนหลงทางๆ วนเวียนหลงทาง ไม่รู้จะไปทิศทางไหนก็เลยเป็นบ้า ค่อยๆ เป็นบ้าจนไม่รู้สีกตัว จนเป็นบ้าเลย บ้าเลย นี้อย่างหนึ่ง ไปจบลงด้วยความเป็นบ้า

ทีนี้ความเห็นแก่ตัวอีกทางหนึ่ง หลงทางไปทางที่ว่าไม่รู้ จะทำอย่างไร ทำไม่ถูก มุทะลุขึ้นมาด้วยความเห็นแก่ตัว มันขัดใจ อะไรไม่มากมาย มันก็ฆ่าลูก ฆ่าเมีย ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ฆ่าตัวเองตายตาม เดียวนี้เมียไม่ให้เงินไปซื้อเหล้า มันก็ยังฆ่ากันแล้ว ฆ่าได้แม่แต่พ่อแม่ แม่แต่ลูกเมีย นั่นจบฉลากด้วยความเป็นบ้า ด้วยการฆ่าตัวเองตายตาม หลังจากฆ่าลูก ฆ่าเมีย ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ฆ่าคนที่มันเกลียดชังหมดแล้ว

ก็ฆ่าตัวเองตายตาม หรือแม่ในกรณีที่มีการฆ่าตัวเองตายตามอย่างปกติ มันก็เป็นเรื่องความเห็นแก่ตัวเหมือนกัน ถึงมหาเศรษฐีในโลกที่ฆ่าตัวเองตายก็มีบ่อยๆ ความเป็นเศรษฐีมันหลงทาง ความเห็นแก่ตัวมันหลงทาง มันก็ฆ่าตัวเองได้ น่าหัวหรือไม่น่าหัว ความเห็นแก่ตัวกลับฆ่าตัว ตัวกลับฆ่าตัว ความหลงตัวมันกลับฆ่าตัว ทำลายตัว พอแล้วมั้ง ไอ้ความเลวร้ายหรือโทษของความเห็นแก่ตัว

ความเห็นแก่ตัวนี้มาจากความมีตัว มีตัวจนหลง แล้วก็เห็นแก่ตัว ก็หลงหนักขึ้น หลงหนักขึ้น ตามอย่างที่เราพูดมาแล้วนี้ คุณจะต้องใคร่ครวญดูเองว่า ความเลวร้ายในโลกที่เห็นที่ไม่มาจากความเห็นแก่ตัว ไม่มี **ความเลวร้ายทุกอย่างทุกชนิดมาจากความเห็นแก่ตัว** แล้วกำลังมีอยู่ในโลก ในบ้านเราก็มี บ้านอื่นก็มี ประเทศเราก็มี ประเทศอื่นก็มี และก็กำลังจะมีกันทั่วโลก ทั้งโลก เพราะความเห็นแก่ตัวมันมีความยั่ววน มีความหลอกลวงก็เป็นกันทั่วโลก เบียดเบียนกันทั่วโลกพร้อมที่จะฆ่าฟันกันตลอดเวลา เดียวนี้เขาสร้างอาวุธไว้สำหรับจะทำลายผู้อื่นมากมายแต่ยังไม่ได้ใช้เพราะยังกลัวตาย ถ้าเมื่อไรมันล้มแล้วตายมันก็จะใช้อาวุธเหล่านี้วินาศกันทั่วโลก นี่ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ในโลกนี้น่ะมันจะทำลายโลกพร้อมทั้งตัวเอง

นี่ขอให้ใคร่ครวญดูเถิด สิ่งเหล่านี้มากพอหรือยังที่จะทำให้เราเกลียด เกลียดความเห็นแก่ตัว แล้วก็เกลียดอัตตา อัตตาซึ่งเป็น

ฐานที่ตั้งรองรับแห่งความเห็นแก่ตัว ถ้าท่านเกลียดพอ รู้จักเกลียด
อึดตาหรือความเห็นแก่ตัวพอ ท่านก็คงจะมีความยินดีในการที่
จะมามีชีวิตอยู่โดยไม่ต้องมีอายุ ท่านคงจะพอใจในการมีชีวิตอยู่
โดยไม่ต้องมีอายุ ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งอึดตา เป็นที่ตั้งแห่งความเห็นแก่
ตัว อายุที่รักนักรักหนา ถนอมนักถนอมหนา อายุหรือชีวิตมันมี
ความหมายแห่งอึดตารวมอยู่ในนั้น นี่ก็เป็นรากฐานให้เกิดความ
เห็นแก่ตัว ก็สร้างความเลวร้ายทุกอย่างทุกประการดังที่ได้ยกมา
เป็นตัวอย่างให้เห็น เสียเวลาไปเกือบชั่วโมงพูดเรื่องความเลวร้าย
ของอึดตาและของความเห็นแก่ตัว

มีชีวิตที่ไม่มีอึดตา

เฮ้! เดียวนี้เหมาเอาเองนะ อาตมาเหมาเอาเองว่าท่าน
ทั้งหลายเกลียดอึดตาแล้ว เกลียดความเห็นแก่ตัวแล้ว ก็มาสนใจ
ในการมีชีวิตโดยไม่ต้องมีเวลา ไม่ต้องมีอายุ ไม่ต้องมีอึดตา ไม่ต้องมี
ความเห็นแก่ตัวกันบ้าง คงจะเข้าใจว่าเราได้ดำเนินมาถูกต้องแล้วมั้ง
ก่อนนี้ก็เมาอายุ หลงใหลในอายุ สมโภชอายุ ต่ออายุอะไรกันใหญ่
ต่อมาก็เห็น โอ้! ไม่เอาเว้ย ก็ล้ออายุ ล้อเลียนอายุ ล้อความมีอายุ
ต่อมาก็ขี้เกียจล้อแล้วเว้ย เลิก เลิกอายุๆ ก็เลิกอายุแล้วเดี๋ยวนี้ก็มา
ถึงขั้นที่ว่ามีชีวิตโดยไม่ต้องมีอายุ มีชีวิตเป็นอยู่ชนิดที่ไม่ต้องมีอายุ

หรือสิ่งหลอกลวงที่ขบกัดเจ้าของ แล้วคงฟังไม่ถูกอีกเพราะคำว่าอายุนี่เขาใช้ความหมายเป็นอย่างอื่นก็ได้ ความหมายกลางๆ ก็ได้ แต่ในที่นี้เราหมายถึงมันเป็นที่ตั้งแห่งอตตตา หรือมีอตตตาเป็นที่ตั้งอายุมันมาจากอตตตา มีความหมายแห่งอตตตา อายุมันจึงเป็นสิ่งที่หลอกลวงไปตามความหมายแห่งอตตตา แล้วก็มีความเห็นแก่อตตตา คือความเห็นแก่ตน

สมัยก่อนคนเกลียดความเห็นแก่ตนกันมาก ใช้เป็นคำด่าเมื่ออาตมาเล็กๆ ได้ยินด้วยหูตัวเอง ไปฟังคำบรรยายของฝรั่ง ฝรั่งเขาจ้างมาจากเมืองนอกมาเป็นจเรตำรวจเที่ยวบรรยายสั่งสอนอบรมตำรวจ และอบรมข้าราชการด้วย เขามาพูดที่วัดโพธารามที่พุมเรียง อาตมาไปฟังกับเขาด้วย ได้ยินเขาตำหนิติเตียนว่าคนไทยนี้ยังเห็นแก่ตัว ยังเห็นแก่ตัว ฝรั่งติเตียนคนไทยว่าเห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัว แล้วเคยได้ยินจากที่อื่นๆ อีกหลายแห่งที่ฝรั่งเขาติเตียนคนไทยว่าเห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัว เดียวนี้ไม่ได้ยินแล้วนะ ฝรั่งรับเอาไปใช้เองหมดแล้ว ฝรั่งเอาไปใช้เองหมดแล้ว ความเห็นแก่ตัว ไม่ต้องว่าคนไทยเห็นแก่ตัวแล้วนะ แล้วทั้งโลกมันจะเป็นอย่างไร ถ้าทั้งโลกมันเห็นแก่ตัว

โลกมันกำลังจะวินาศเพราะความเห็นแก่ตัว ช่วยกันเร็วๆ เผยแผ่ธรรมะออกไปเร็วๆ เผยแผ่ธรรมะออกไป ป้องกันความเห็นแก่ตัว กำจัดความเห็นแก่ตัว อย่าให้ความเห็นแก่ตัว

มันมากไปกว่านี้ โครบงำโลกยิ่งขึ้นไปกว่านี้ โลกมันจะวินาศนะ เห็นไหมออตตา ออตตาตัวเดียวมันเป็นปัญหาทั้งโลก ทั้งจักรวาล แม้ในเมืองสวรรค์ ถ้าเจริญด้วยออตตาแล้วก็หมด หมดความเป็นเมืองสวรรค์หรือเป็นพรหมโลก มาเป็นอบาย มาเป็นสัตว์นรกกันหมด

เป็นอันว่าขอร้องให้สนใจเถิดว่าจะมีชีวิตอย่างไรจะไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของสิ่งที่เรียกว่าออตตาๆ ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของสิ่งที่เรียกว่าออตตา บุคคลก็อย่าเห็นแก่ตัว ครอบครัวก็อย่าเห็นแก่ตัว หมู่บ้านนี้ก็อย่าเห็นแก่ตัว เมืองนี้จังหวัดนี้ก็ไม่เห็นแก่ตัว ประเทศนี้ก็ไม่เห็นแก่ตัว โลกนี้ก็ไม่เห็นแก่ตัว นั่นแหละคือหนทางรอดของมนุษย์ จะไม่วินาศ เมื่อชวนกันเห็นแก่ตัวยิ่งขึ้นๆ มันก็ไม่พ้น หลีกไม่พ้น ความเห็นแก่ตัวนั้นก็ทำลายโลกวินาศไปในที่สุด ไม่เห็นแก่ตัวอย่างเดียวก็ปลอดภัยหมดทุกอย่าง นี่เรียกว่ามีพระศาสนาสมบูรณ์

ศาสนาทุกๆ ศาสนาที่มีอยู่ในโลกล้วนแต่สอนเรื่องไม่เห็นแก่ตัวทั้งนั้น แต่เรียกชื่อต่างๆ กัน ศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู ซิกข์ แม้แต่อะไรก็ตามที่เป็นลัทธิศีลธรรม จริยธรรม แล้วก็สอนให้ลด เลิก ละความเห็นแก่ตัวทั้งนั้น แต่แล้วก็ไม่มีใครปฏิบัติ ไม่มีใครปฏิบัติ คิดดูสิ ก็ไปเห็นแก่ตัว ล้อเลียนทำทนายศาสนาหรือศีลธรรมกันเสียอีก ความเห็นแก่ตัวมันก็ได้เปรียบก็ระบาคไปทั่วโลก ถ้าว่ามีความไม่เห็นแก่ตัว ก็คือศาสนายังอยู่กับมนุษย์

พอมีความเห็นแก่ตัว มนุษย์ก็หมดไปจากศาสนา ไม่มีศาสนา มีแต่สัตว์อะไรชนิดหนึ่งก็ไม่ควรเรียกว่ามนุษย์ จะเรียกว่าคนหรืออะไรก็ตามใจแต่ไม่ใช่มนุษย์แล้ว เห็นแก่ตัวทำอย่างเดียว แต่เพื่อประโยชน์ของตัว บังคับไว้ไม่อยู่ที่ใช้ทำลายกันทั้งโลก ที่เคยเรียกไว้ในคัมภีร์เก่าๆ ว่า มิคสัญญีๆ ประหารกันฆ่าฟันกันจนไม่มีเหลือ เรียกว่า สัตถันตรกัป สัตถันตรกัป กัปนั้นยุคนั้นฆ่าฟันกันจนไม่มีอะไรเหลือก็มี เรียกว่า สัตถันตรกัป หรือเรียกว่า มิคสัญญี ฆ่ากันเหมือนกับง่าย ๆ เหมือนกับตบยุง หรือเหมือนกับฆ่าเนื้อฆ่าปลา นี่ความเห็นแก่ตัว

ถ้าไม่มีความเห็นแก่ตัว ไม่มีใครเดือดร้อน บ้านเรือนไม่ต้องทำรั้ว บ้านเรือนไม่ต้องปิดประตู นอนไม่ต้องปิดประตูเรือน ถ้าไม่มีความเห็นแก่ตัว ไม่มีโจร ไม่มีขโมย ไม่มีศัตรู เดียวนี้แม้จะทำรั้วปิดประตูกันแน่นหนาเท่าไร มันก็ยังไม่พิน เพราะความเห็นแก่ตัวมันแรงกว่า พอไม่เห็นแก่ตัวเท่านั้นแหละ ใครจะเบียดเบียนใครละ ใครจะฆ่าใคร ขโมยใคร ผิดกาเมาใคร โทกหกลอกหลวงใคร มันก็ไม่มี หรือว่าถ้าใครเผลอไปล่วงเกินผู้ใดผู้หนึ่งบ้าง ใ้ผู้นั้นมันก็ให้อภัยให้อภัยๆ มาตามันซึ่งหน้ามันก็ยังให้อภัย มาตีหัวมันซึ่งหน้ามันก็ยังให้อภัย ถ้ามันไม่เห็นแก่ตัว คดีก็ไม่เกิด คดีแพ่งก็ไม่เกิด เพราะมันเต็มไปด้วยคนให้อภัย บางทีจะถือว่าได้บุญ คดีอาญาก็ไม่เกิด เพราะมันเลวร้ายเกินไป แล้วมันก็ไม่เกิด คดีอาญาก็ไม่มี คดีแพ่งก็ไม่มี

คำนวณเอาเองเถิดว่า บ้านเมืองจะสงบสุขเท่าไรในการที่ไม่ต้องมีคุกตะราง ไม่ต้องมีตำรวจ ไม่ต้องมีศาล กระทั่งว่าไม่ต้องมีโรงพยาบาลบ้า นี่เป็นสุขสงบเย็นเท่าไร ทั้งหมดนั้นมันมีได้เพียงแต่ว่าไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ตัว เป็นภาวะสูงสุดไม่ว่าจะมองกันในแง่ไหน มองกันในการเมืองก็สูงสุด มองในแง่ศาสนาก็สูงสุด สูงสุดอยู่ที่ไม่มีความเห็นแก่ตัว คนโบราณเขาเคยหวังกันไว้อย่างนี้ แล้วสร้างคำพูดอันนี้ขึ้นมาอรับไว้ข้างหน้า ว่าโลกพระศรีอารีย์ โลกพระศรีอารีย์เมตไตรย เมสซิอาห์ของพวกยิว ความหมายเดียวกันแหละ กัลกิของฮินดู หมายถึงว่าผู้ที่เกิดขึ้นมาทำให้โลกนี้ไม่มีความเลวร้ายใดๆ มีแต่ความสุขสงบเย็น ไม่เห็นแก่ตัว เดียวนี้กำลังไม่มีหวังๆ ยังไกล ไกลออกไป ไกลออกไป ไกลออกไป จะทำอย่างไรได้

แต่เดี๋ยวนี้ถ้ามันเป็นไปได้ สมมติว่าเป็นไปได้ ทุกคน ทุกคนๆ ในโลกไม่เห็นแก่ตัวๆ มันก็เป็นไปได้ทันทีถ้าคนทุกคนในโลกไม่มีความเห็นแก่ตัวเพียงอย่างเดียว สภาพอย่างนั้นก็กลับมา ไม่ต้องมีคุกตะราง ไม่ต้องมีตำรวจ ไม่ต้องมีศาล ไม่ต้องมีเรื่องคดี และก็ไม่ต้องมีการปกครอง เป็นภาษาพูดของเหล่าจื้อ เหล่าจื้อนี้เป็นพระศาสดาในเมืองจีน พ้องๆ สมัยกับพระพุทธเจ้าในอินเดีย พ้องสมัยกันเหล่าจื้อกับพระพุทธเจ้า เป็นที่เคารพนับถือของคนในประเทศจีน ยกเป็นพระศาสดาองค์หนึ่งเหมือนกัน และก็จะสอนดีเกินไป ท่านเลยสูญหายไปเสีย

มีลูกศิษย์ถามศาสตราจารย์นี้ว่า การปกครองอย่างไร เป็นการปกครองที่ประเสริฐที่สุด ที่ดีที่สุด ศาสตราจารย์เขาก็ตอบว่าได้แก่การปกครองที่ไม่มีการปกครอง การปกครองที่ไม่ต้องมีการปกครอง พุดกันไม่รู้เรื่อง เจียบไปเสีย เพราะฟังดูคล้ายกับบ้า การปกครองที่ไม่ต้องมีการปกครอง อาตมามาคิดเองถึง เอ้อ มันจริงเหลือเกิน มันถูกต้องเหลือเกิน ไอ้การปกครองที่ไม่มีการปกครอง ประเสริฐที่สุด คือคนมันไม่เห็นแก่ตัว มันไม่ได้ทำผิดคิดร้ายอะไรเลยไม่ต้องมีการปกครอง นี่เรียกว่าปกครองกันอยู่โดยที่ไม่ต้องมีการปกครอง สงบสุขสันติภาพอย่างยิ่งโดยไม่ต้องมีการปกครอง คือการปกครองคนที่ไม่เห็นแก่ตัว ก็ได้แต่คำพูดอยู่จนเดี๋ยวนี้ มันไม่มีใครสร้างขึ้นมาได้

การปกครองเดี๋ยวนี้ก็ยังเป็นไปในทางส่งเสริมให้เห็นแก่ตัว เปิดโอกาสให้เห็นแก่ตัว ประชาธิปไตยมันเปิดโอกาสให้มือใครยาวสาวเอา มือใครยาวสาวเอา เห็นแก่ตัวได้โดยสะดวก ยังไกลกันนักกับที่เหล่าจื้อเขาปกครองโดยไม่ต้องมีการปกครอง ปกครองจนไม่รู้จะปกครองกันยังไง มันก็ยังมีความเห็นแก่ตัว จะเลือกผู้แทนกันสักทีก็ลำบาก ผู้แทนก็เห็นแก่ตัว จ้างให้คนเลือก ประชาชนก็เห็นแก่ตัว รับจ้างเลือก เพียงเท่านั้นมันก็หมดแล้ว มันไม่มีอะไรที่เป็นความหมายสำหรับผู้ไม่เห็นแก่ตัว ถ้าไม่มีความเห็นแก่ตัวมันก็ไม่มีอาการอย่างนี้ ผู้แทนก็เป็นผู้แทนที่ดี ไปตั้งสภาก็เป็นรัฐสภาที่ดี ตั้งรัฐบาลก็เป็น

รัฐบาลที่ดี รัฐบาลดีข้าราชการก็ดี พลเมืองก็ดี ลูกเล็กเด็กแดงก็ดีๆ ดีๆ หมด เพราะความไม่เห็นแก่ตัวอย่างเดียว และความเลวร้ายทั้งหมดนั้น มากมายก็มากน้อยก็สุดแท้ มันมาจากอึดตาอันเป็นที่ตั้งแห่งความเห็นแก่ตัว

เราจงมาดำเนินชีวิตมีชีวิตกันใหม่ชนิดที่ไม่ต้องมีอึดตา มีชีวิตโดยไม่ต้องมีอายุ เพราะว่ามันไม่มีอึดตาที่เป็นที่ตั้งแห่งอายุ พอไม่มีอึดตาแล้วก็มันไม่มีความหมายแห่งอายุ แล้วก็ดูเอาเอง ความสงบสุขจะมีเท่าไร ท่านจะทำได้หรือไม่ ไม่เป็นประมาณ แต่ที่อาตมาเอามาพูดนี้ ก็พูดเพื่อให้เกลียดไอ้สิ่งที่เรียกว่าอึดตา และเพื่อเกลียดสิ่งที่เรียกว่า ความเห็นแก่ตัวจนไม่มีความเห็นแก่ตัว ก็เป็นสงบสุขสันติภาพอยู่ในโลกนี้

ถ้าพร้อมกันนั้นมันก็เขยิบ เขยิบๆ ไหลไปในทางโลกุตตระ เพื่อบรรลุมรรคผลนิพพานพร้อมกันไปในตัวในคราวเดียวกัน ประชาชนคนในโลกเป็นอยู่ในโลกนี้อย่างไม่มีอึดตา อย่างไม่มีเห็นแก่ตัว แล้วสันติภาพ สันติภาพๆ จนมันนอนไม่ต้องปิดประตูเรือนพร้อมกันนั้นจิตใจมันก็สูง สูงไปในทางลดละ เพราะว่ามันอาจจะเกิดกิเลส เพราะกิเลสมันเกิดมาจากความเห็นแก่ตัว **ไม่มีความเห็นแก่ตัว** มันไม่อาจจะเกิดกิเลส กิเลสก็ลดลง ลดลง ก็เป็นไปเพื่อมรรคผลนิพพาน ได้ผลทีเดียว ๒ อย่าง **ทางโลกก็ประเสริฐที่สุด ทางโลกุตตระก็ประเสริฐที่สุด** นี่คือความไม่มีอึดตา ความไม่เห็นแก่ตัว

อย่าตกเป็นทาสของอัตตา

หัวใจของพระพุทธศาสนาก็คือสอนเรื่องไม่มีสิ่งที่เรียกว่าอัตตา แม้จะเรียกว่าอัตตามันก็มีใจอัตตา ไม่ใช่อัตตา ใจสิ่งที่เราหลงว่าเป็นอัตตา เป็นตัวเราของเรานั้น สิ่งนั้นไม่ใช่อัตตา จงมีไว้ในลักษณะที่มันมีใจอัตตา ก็จะต้องขจัดมัน จัดการกับมันไปเรื่อยๆ อย่าให้มันเกิดเป็นอันตรายเลวร้ายอะไรขึ้นมา จนกว่าจะหมดความรู้สึกว่าอัตตา นับตั้งแต่ว่าตาเห็นรูปก็ตาเห็นรูป อย่างูเห็นรูป หรือว่าลิ้นได้รับรสอร่อยหรือไม่อร่อยก็ว่าลิ้นเป็นผู้ได้รับรส ไม่ใช่กู เปรียบเทียบกันดูเองเถอะ ลิ้นอร่อยกับกูอร่อย มันเกิดปัญหายุ่งยากต่างกันไปมาก ถ้าลิ้นมันไม่อร่อย ใจมือมันก็ว่าไปเติมน้ำปลา เติมน้ำตาล เติมอะไรพออร่อยได้ แต่ถ้าว่ากูไม่อร่อยแล้วมันก็จะเกิดเรื่องขึ้นมาทันที มันจะด่าแม่ครัวบ้าง มันจะสาตเทอาหารบ้าง นี่กูมันไม่อร่อย เพียงแต่ลิ้นไม่อร่อยกับกูไม่อร่อย มันต่างกับลิบลับเป็นฟ้าและดิน

ฉะนั้นเราอย่ามีตัวกู อะไรๆ อย่านมีตัวกู มีเพียงร่างกาย มีเพียงจิตใจ มีความรู้สึกถูกต้อง ดำเนินไปอย่างที่เราควรจะดำเนินโดยไม่ต้องมีตัวกู ตาเห็นรูป ก็ตาเห็นรูป อย่างูเห็นรูป หูได้ยินเสียง ก็หูได้ยินเสียง อย่าว่อกู กูได้ยินเสียง ถ้ากูได้ยินเสียงก็เกิดปัญหาเพราะอะไรไหม เพราะขึ้นมา ก็ไปหลงไหลในความเพราะ ต้องซื้อหา ต้องยุ่งยาก ต้องลำบาก จมูกได้กลิ่นก็เหมือนกันเป็นเรื่องของจมูก ถ้าเป็นเรื่อง

ของกุ๊กต้องไปซื้อน้ำหอมมา ลิ่นนะจะเป็นปัญหามากที่สุด เพราะมันเป็นเรื่องที่มีตลอดเวลาทุกวัน ถ้าไปตกเป็นทาสของลิ่น เอาตัวกูเป็นใหญ่แล้วก็ มันก็ยุ่งยากแหละ คนนั้นจะยุ่งยาก ครอบครัวนั้นจะยุ่งยาก

สัมผัสผิวหนังก็เหมือนกันนั่นแหละ โดยเฉพาะทางกามารมณ์ ทางเพศตรงกันข้าม ถ้าเอาเป็นตัวกูละก็ มันก็เรื่องมันใหญ่โต ใหญ่โต จนฆ่ากันตายไม่หมด ไม่รู้จักหมดจักสิ้น ถ้าเพียงแต่ผิวหนังได้รับสัมผัส จัดการไปตามที่ถูกที่ควร มันก็ไม่มีปัญหาอะไร ฉะนั้นศีลข้อนี้จึงสำคัญมาก ศีลเกี่ยวกับทางเพศ ทางเพศตรงกันข้าม เพราะเคยสนใจกันมาตั้งแต่ก่อนพุทธกาล ในครั้งพุทธกาลอินเดียก็สนใจกันมาก มีพุทธกาลแล้วก็มาอยู่ในศีลสำคัญข้อที่ว่าไม่ประพฤติก่อกามะ ฉะนั้นมันอยู่ในความเป็นระเบียบ

ไอ้ความคิดนี้ก็เหมือนกัน อย่าเอาเป็นตัวกูสิ มันเป็นเรื่องของจิตได้รับสิ่งแวดล้อมปรุงแต่งเข้ามาจากรอบด้าน มันก็คิดอย่างนั้น คิดอย่างนี้ไปตามแบบของจิต ก็รู้ มีความรู้ว่ามันผิดหรือถูก มันชั่วหรือดี มันจะเลวร้ายหรือมันจะไม่เลวร้าย มันเป็นเรื่องของจิต อย่าเป็นเรื่องของกู อย่าเป็นเรื่องของกู เป็นเรื่องของเธอ หู จมูก ลิ่น กาย ใจ อย่าเป็นเรื่องของกู ก็ไม่ตกเป็นทาสของกิเลส ไม่ตกเป็นทาสของอายตนะ คือ ตา หู จมูก ลิ่น กาย ใจ เดียวนี้เราอยู่ในโลกนี้ ในลักษณะที่เป็นทาสของอายตนะ เป็นทาสของตา หู จมูก ลิ่น กาย

ใจ ทั้ง ๖ อย่าง เพราะมันได้หลงไปเอาทั้ง ๖ อย่างนั้นมาเป็นตัวกู
มันก็เลยอยู่เหนือสิ่งใดหมด เป็นทาสตา เป็นทาสหู เป็นทาสจมูก
เป็นทาสลิ้น เป็นทาสสัมผัสผิวหนัง เป็นทาสความคิดความนึกรู้สึก
ก็ไม่มีอะไรเหลือ มีแต่ปัญหา มีแต่ความยุ่งยาก

ทีนี้ก็มาถึงข้อที่ว่าท่านเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า ท่านทั้งหลาย
รู้สึกในความเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า ถ้าไม่รู้สึกเอาเสียเลย มันก็ต้อง
เรียกว่าเป็นแรด เพราะนั้นอย่า อย่าโกรธเลย ถ้าจะต้องถูกเรียกว่า
เป็นแรด หรือว่าเป็นเต่า อย่าโกรธเลย เพราะว่ามันไม่รู้นี่ว่ากำลัง
เป็นทาสของสิ่งที่ให้เกิดความทุกข์ มันจะให้เกิดความทุกข์แต่กลับ
ไปรักไปพอใจกับมัน นี่เรียกว่าเป็นทาสของอายตนะ เป็นภาษาวิ
ดคงจะฟังไม่ถูก เป็นทาสของอายตนะคือเป็นทาสของตา หู จมูก
ลิ้น กาย ใจ เพราะมีความโง่ความหลง อย่าไปเป็นทาสของตา หู
จมูก ลิ้น กาย ใจ จัดการให้ถูก ให้ควร ให้อยู่เหนือไว้ ให้เป็นอิสระ
ไว้ ให้มีแต่ความถูกต้อง มันก็เป็นชีวิตที่อิสระ มันไม่กัดเจ้าของ พอ
ไปเป็นทาสของตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ชีวิตนี้ก็กัดเจ้าของเมื่อนั้น
หาความสงบสุขไม่ได้ นี่ก็ต้องเรียกว่ามันเป็นทาสของอวิชชาไป
ความไม่รู้

ถ้าเป็นทาสของอวิชชาก็ได้เป็นทาสของตัณหา เป็นทาส
ของตัณหาก็เป็นทาสของอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แล้วเอา
สิ่งเหล่านั้นมาเป็นตัวกู เป็นอัตตาตัวกู ก็เลยเป็นทาสของอัตตา ของ

ตัวกู เรามีชีวิตแต่ละวัน ละวันๆ ด้วยความเป็นทาส เป็นทาสของ
อายตนะเหล่านี้ อยู่ไม่เป็นสุข รับประทานนะ เป็นทาสของมันก็
ต้องรับประทาน ก็ต้องขวนขวายเพื่อจะบำรุงบำเรอให้เกิดความสุข
สนุกสนานพอใจทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ

ใครเป็นน้อย คนนั้นก็โชคดี เป็นทาสอายตนะน้อยหน่อย
ก็เป็นโชคดี ไม่เป็นเสียเลยก็เป็นโชคดีที่สุด แต่แล้วก็ดูจะไม่มีใคร
สมัคร ต้องการจะไปเป็นทาสให้มันยิ่งขึ้นไป จึงได้ไปซื้อหาสะสม
ซื้อหาไอ้สิ่งที่มาส่งเสริมให้เป็นทาสตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่ยังๆ
ขึ้นไป มีเงินเท่าไรก็ไปซื้อหาสิ่งเหล่านั้นมา เพราะว่ามันไม่รู้จักไอ้สิ่ง
ที่เรียกว่าอตัตตา อันเป็นที่ตั้งแห่งความเห็นแก่ตัว มันไม่ควบคุม มัน
เลยกลับส่งเสริม มันไม่ควบคุมความเห็นแก่ตัว แต่มันกลับส่งเสริม
มันก็เลยเป็นทาสของความเห็นแก่ตัว นี่คือปัญหาเฉพาะหน้า ไป
บูชาสิ่งที่จะทำร้ายตัว คือความเห็นแก่ตัวหรือกิเลสตัณหา ก็ต้อง
ถือว่าโง่ เป็นคำหยาบคายมาก ใช้คำว่าโง่ ต้องพูดกันด้วยคำหยาบ
คายว่าโง่ โง่ ซึ่งเขาอุปมาว่าเป็นแรดหรือเป็นเต่า เรียกว่ามีความโง่
แล้วจะจัดการกันอย่างไรให้พ้นจากความเป็นแรดหรือความเป็นเต่า

เอาตมาไปดูแรดใกล้ๆ ที่สวนสัตว์ที่เมืองพม่า แทบจะหยิบ
ถึงอยู่ในคอก มันโง่จริงๆ แรด แล้วหนังมันก็หนาเหลือเกิน ไม้เรียว
ไม่มีความหมายอะไร จะเอาไม้เรียวไปเขี่ยแรดไม่มีความหมายอะไร
แล้วจะทำยังไงเมื่อไม้เรียวมันไม่มีความหมาย ไอ้เรื่องเล็กๆ น้อยๆ นี้

มันไม่อาจจะกำจัดความเห็นแก่ตัว เช่นเดียวกับไม้เรียวไม่มีความหมายที่จะไปตีแรด เขียนแรดให้อยู่ในอำนาจ ไม่เป็นไปได้อีก ถึงเต่ามันก็มีกระดูกนะ เขียนไม้เจ็บเหมือนกันนะ ฉะนั้นจะแก้ไขความเป็นเต่ามันก็ยากเหมือนกันแหละ มันมีกระดูกแข็ง แรดมันก็มีหนังหนา ขูดเกลากันยาก แก้ไขกันยาก มันก็เหลือแต่สิ่งประเสริฐสูงสุด มันคือธรรมะในขั้นที่เป็นปัญญา เป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา อันนี้จะว่ามาแก้ไขให้หมดความเป็นแรด ให้หมดความเป็นเต่า แล้วก็ไม่มีอึดตาเหลืออยู่ ก็ไม่เห็นแก่ตน ชีวิตก็ไม่กั๊ดเจ้าของ มีแต่การบำเพ็ญประโยชน์ บำเพ็ญประโยชน์ๆ สนุกไปเลย เรื่องมันก็ควรจบนะ

ชีวิตเย็นและเป็นประโยชน์ คือความหมายของนิพพาน

มีชีวิตเยือกเย็น เยือกเย็นๆ ไม่มีไฟกองไหน ราคาก็ไม่มี โลภะ โทสะ ก็ไม่มี โมหะก็ไม่มี ไม่มีไฟกองไหนเลย นี่มันเย็น เย็นๆ ชีวิตนี้มันเย็นๆ เย็นๆ ไม่กั๊ดเจ้าของ แล้วก็มีความรู้ เพราะไม่มีโมหะ มันก็มีความรู้ที่จะบำเพ็ญประโยชน์ บำเพ็ญประโยชน์ ประโยชน์ตัวเองด้วย ประโยชน์ผู้อื่นด้วย ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกันเหนียวแน่นด้วย เป็นบำเพ็ญประโยชน์ เมื่อได้แบบนี้แล้ว คือชีวิตเย็นและเป็นประโยชน์ มันได้แบบนี้แล้ว จะเอาอะไรอีก อาตมาว่ามันพอแล้ว

ถ้าต้องการกินน้ำมันก็บ้า คิดดูเถิด ต้องการกินที่ควรจะต้องการ
ได้ชีวิตเย็นและเป็นประโยชน์มันก็ควรจะพอแล้ว ถ้าต้องการ
ไปมากกว่าน้ำมันก็บ้าแล้ว มันก็บ้ากาม บ้าอะไรไปตามเรื่องของมัน
ก็เป็นเรื่องบ้า

เพราะฉะนั้นดูให้ดีว่าเรายังไม่รู้ว่าจะต้องการอะไร เราต้องการ
อะไร เรายังไม่รู้ เรายังไม่แน่ใจ บอกว่าต้องการชีวิตเย็นและเป็น
ประโยชน์มันก็ไม่พอๆ มันจะไปเอาอะไรอีกก็ไม่รู้ ที่ได้มาก็เกินไป
ก็บ้ากัน เรื่องบ้ากัน เรื่องบ้า เรื่องหลง เรื่องเป็นทาสของอายตนะ
เป็นทาสของกิเลสตัณหา พอใจนั้นแหละเป็นความเยือกเย็น มี
สันโดษพอใจในความฉลาดเฉลียวของตัว สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์
ขึ้นมาได้ คือหาทรัพย์สมบัติได้ หาเกียรติยศชื่อเสียงได้ด้วย
ความเฉลียวฉลาดของตัวแล้วก็พอใจ พอใจนี้เรียกว่าสันโดษ พอใจที่มันได้
เกิดขึ้นมาแล้ว แต่ไม่ใช่หยุดนะ พอใจอย่างนี้มันไม่ได้หยุด เพราะสิ่ง
นี้มันเป็นประโยชน์ก็สร้างขึ้นมาอีก สร้างขึ้นมาอีก เพื่อให้ประโยชน์
มันแผ่กว้างไกลออกไปแก่ทุกคน นี่คือนิยามมหาบุรุษ มหาบุรุษ

คนที่เป็นมหาบุรุษมันเกิดขึ้นมาในโลกเพื่อความเป็นอย่างนี้
เพื่อสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์ๆ แล้วก็มีความสุขด้วย
การสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ พอใจในความสามารถที่สร้างสิ่งที่เป็น
ประโยชน์ แล้วก็ไม่บ้าไม่หลงในอะไร สิ่งที่มาได้ก็ไม่บ้าไม่หลง
หรือว่าจะไปซื้อหาอะไรมาสำหรับจะบ้าจะหลงมันก็ไม่ มี พอใจอยู่

ด้วยความสามารถ และได้บำเพ็ญประโยชน์ นี้จะถูกตำอีกแล้วว่า ไอ้โง่ มาโง่อยู่ที่นี้ทำไมเล่า ฉะนั้นอาตมาก็ต้องบอกว่า ไอ้ชาติโง่ไม่รู้ ว่าควรจะต้องการอะไร มันไม่รู้เดี๋ยวนี้ควรจะต้องการอะไร แล้วจะไม่ให้เรียกว่าแรดหรือเต่าอย่างไรเล่า

มันต้องรู้จักอย่างถูกต้องว่าควรต้องการอะไร เดี่ยวนี้ควรจะต้องการอะไร ก็ต้องการให้มันมี ให้มันได้ ให้มันถูกต้อง แล้วก็สุขเยือกเย็นๆ อยู่ด้วยชีวิตเย็น **ชีวิตเย็นและเป็นประโยชน์** นั่นแหละ **คือพระนิพพาน** นั่นละคือความหมายของพระนิพพาน ในอันดับแรก น้อยๆ ยังเรียกว่านิพพุติ นิพพุติ พอสูงขึ้นไป สูงขึ้นไป เต็มขนาด ก็เรียกว่านิพพาน เมื่อยังไม่เต็มขนาดเรียกว่านิพพุติ ก็แปลว่าเย็นเหมือนกัน เมื่อเต็มขนาดก็เรียกว่านิพพานก็แปลว่าเย็นเหมือนกัน **นิพพุติ ก็แปลว่า เย็น ; นิพพาน ก็แปลว่า เย็น** คือมีจิตใจเยือกเย็น จิตใจเยือกเย็น ชีวิตเยือกเย็น แต่ไม่ใช่สูงสุด นี่ก็เป็นนิพพุติ

ถ้าเป็นผู้ชายก็เรียกว่า **นิพพุโต** ถ้าเป็นผู้หญิงก็เรียกว่า **นิพพุตา** คือผู้มีนิพพุติ มีความเย็น มีความเยือกเย็นแห่งชีวิต ในอินเดียได้ใช้คำนี้กันเป็นคำธรรมดา เป็นคำสำหรับวัด วัดประมาณ ซึ่งกันและกัน เมื่อพระสิทธัตถะเดินผ่านไป เจ้านางในศากยวงศ์ คนหนึ่งร้องตะโกนออกมาว่า บุรุษนี้เป็นลูกของใคร แม่ของเขาก็จะนิพพุตา คือนิพพุติอย่างผู้หญิง บุรุษนี้เป็นลูกชายของใคร พ่อของเขาก็จะเป็นนิพพุตา บุรุษนี้เป็นภัสตาของใคร หญิงคนนั้นก็

นิพพุตา ใช้คำเดียวกันหมด นิพพุติ นิพพุติแปลว่าความเย็น เมื่อเป็นของบุคคลก็เรียกว่านิพพุโตบ้าง นิพพุตาบ้างตามเทศน์นั้นๆ นี่เป็นคำพุทธรรมดาซึ่งยอมรับ เป็นที่ยอมรับ ยอมปรารณา ยอมสรรเสริญ เต็มนี้ใครมันชอบอย่างนี้บ้าง ชอบอย่างนี้บ้างละ มันชอบความเป็นทาสทางอายตนะเอรีตอร้อย ทางเนื้อทางหนัง ไม่รู้จักจบจักสิ้น อย่างนั้นมันไม่เย็น นี่เพราะเป็นเรื่องของกิเลส ถ้าเป็นเรื่องเย็นก็ชนะกิเลส มันหยุดอำนาจของกิเลสเสียได้ มันก็มีความสงบเย็น เย็นในโลกตามประสาโลกไปก่อน ไม่ถึงที่สุดก็จะเป็นนิพพุติๆ

จะยกตัวอย่างให้ฟังอีกข้อหนึ่งว่า ถ้าเรามีการสวดบ้านสวดเรือน นิมนต์พระมาฉันมาสวดที่บ้านที่เรือน พระก็ต้องให้ศีล พอพระให้ศีล ก็ต้องมีคำพูดบอกอานิสงส์ศีล สีเลนนะ สุขะติง ยันติ -ถึงสุคติ เพราะศีล, สีเลนนะ โภคะสัมปะทา -มีโภคทรัพย์ก็เพราะศีล, สีเลนนะ นิพพุติง ยันติ -ถึงนิพพุตก็เพราะศีล, ตัสมา สิลัง วิโสธะเย -ดังนั้นท่านทั้งหลายทั้งปวงจงชำระศีลของตนให้สะอาดเถิด เจ้าของบ้านไม่รู้ว่าอะไร นิพพุติไม่รู้ว่าอะไร ต้องเป็นแรดอยู่แล้ว ไม่ต้องมีใครบอก มันเป็นแรดอยู่แล้ว นิพพุติที่พระเจ้าบอกว่าได้นิพพุติเพราะศีล มันไม่รู้ว่านิพพุติว่าอะไร บางทีพระเองก็ไม่รู้นิพพุตคืออะไร มันก็เป็นแรดเหมือนกันแหละ แรดต่อแรดพูดกันรู้เรื่องเมื่อไหร่ล่ะ พระที่ให้ศีลมันก็ไม่รู้นิพพุตคืออะไร ชาวบ้านที่ได้รับพรว่านิพพุตมันก็ไม่รู้ว่าอะไร ก็เป็นแรดต่อแรด ฉะนั้นอย่าหาว่าอาตมาพูดหยาบคายนะ

มันก็เป็นเรื่องเล่าความจริงให้ฟังว่ามันยังเป็นเรดกันอยู่มาก ทั้งคนให้ศีลและทั้งคนรับศีล

มันเลิกเป็นเรด ก็หมายความว่าทำลายอวิชา ทำลายความไม่รู้หรือความรู้ผิดๆ ศึกษาเสียใหม่ให้รู้ถูกต้อง ถูกต้องๆ มันก็จะค่อยๆ รู้เองว่าสิ่งที่ควรปรารถนามันคืออะไร ถ้าเขาถามว่าต้องการอะไร ก็บอกกุสลิ ว่าข้าพเจ้าต้องการนิพพุติที่นี้เดี๋ยวนี้ แล้วก็ต้องการนิพพานในอนาคต ต้องการนิพพุติที่นี้และเดี๋ยวนี้ตลอดเวลา แล้วก็ต้องการนิพพานะ นิพพาน นิพพานะในข้างหน้าต่อไปให้ถึงให้ได้ก่อนจะตายก็ยังดี มีนิพพุติอยู่ตลอดเวลา และก็ได้นิพพานะก่อนเข้าโลง ก็ดีเท่านั้น ก็หมดเท่านั้น นี่เดี๋ยวนี้มาถามว่าต้องการอะไร ต้องการอะไร ก็ไม่รู้ว่าต้องการอะไร เขาเรียกไอ้ชาติโง่ ก็โกรธเอาอีก มันไม่รู้ว่าต้องการอะไรไม่ควรจะต้องการอะไร มันก็ไม่รู้ พอเขาบอกอย่างนี้มันโง่ มันก็โกรธเอาอีก เพราะฉะนั้นมันก็ต้องลำบากทีเดียว ถ้าพูดกับเรดมันไม่ค่อยรู้เรื่อง เป่าปี่ให้เรดฟังมันก็ไม่รู้เรื่อง

มีชีวิตอย่างสมาทาน อย่างมีอย่างอุปาทาน

เอาละ ขอให้เห็นว่าแต่ละปี แต่ละปีนั้นก็ขอให้มันดีขึ้น ดีขึ้น ให้เรตมันลอกคราบ ให้หนังมันบาง ให้หนังมันบาง ให้เขียนด้วยไม้เรียวเจ็บก็เอาแล้ว ให้อัเรตนี้หนังหนาไม่รู้สึกก็นิว แข็งโป๊กเหมือนกับหิน ให้หนังมันบางๆ พอเขียนด้วยไม้เรียวเจ็บสะดุ้ง ทีนี้มันก็เชื่อฟัง มันก็เปลี่ยนแปลงจากความเป็นเรตมาเป็นสัตว์ธรรมดาที่ไวต่อความรู้สึกผิดชอบชั่วดี นี่เรียกว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ก่อนนี้มันหลับเหมือนกับหนังเรต แล้วมันก็ค่อยๆ ตื่น ค่อยๆ เบิกบาน ค่อยๆ รู้ แล้วมันก็ตื่นจากหลับจากโง่ แล้วก็รู้ รู้ๆ แล้วก็ทำถูกต้อง ถูกต้องแล้วให้อัความสุขสงบเย็นมันก็เบิกบานออกมาให้เห็น นี่เรียกว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ดังนั้นเมื่อเขาถามว่าคุณต้องการอะไร ต้องการอะไรที่มาปฏิบัติ มาวัด มาניתต้องการอะไร ก็ขอให้ตอบถูกต้องสักหน่อยหนึ่ง ก็ยังดีว่า ข้าพเจ้าต้องการความเป็นผู้รู้ ความเป็นผู้ตื่น ความเป็นผู้เบิกบาน จะยากดีมีจน ชี้เหร่ไม่สวยอะไรก็ตามใจ ฉันทต้องการความเป็นผู้รู้ เป็นผู้ตื่น เป็นผู้เบิกบาน คนจนก็เป็นได้ คนรวยก็เป็นได้ คนสวยก็เป็นได้ คนไม่สวยก็เป็นได้ แต่ที่เป็นไม่ได้ก็คือคนโง่เท่านั้นมันก็ได้เป็นเรต มันก็เป็นอย่างอื่นไม่ได้ มันก็ได้เป็นเรต

จนถึงหลักสำคัญในพระพุทธศาสนาว่า**บริสุทธิ์ได้ด้วย**

ปัญญาจะค่อยๆ หายโง่ บริสุทธิ์ก็คือว่า ไม่มีผิดพลาด ไม่มีโง่เขลา ด้วยปัญญา พอกพูนปัญญา พอกพูนปัญญาๆ ก็ค่อยๆ บริสุทธิ์ๆ สะอาดๆๆ เข้ามา แล้วก็ **สัมมาทิฏฐิ สมาทานา สัพพัง ทุกขัง อุปัจจะคฺง -ล่องพ้นความทุกข์ทั้งปวงได้ด้วยการสมาทานสัมมาทิฏฐิ** พ้นจากทุกข์ทุกชนิดได้ด้วยการสมาทานสัมมาทิฏฐิ เรื่องนี้อาตมาเคยพูดหลายหนแล้ว ท่านจะจำได้หรือไม่ได้ก็ตามใจ มันลำบากที่ว่า **สมาทาน** มันถือเอาอย่างถูกต้อง ถ้า **อุปาทาน** มันถือเอาอย่างโง่เขลา เดียวนี้เรามันมีกันแต่อุปาทาน ถือเอาอย่างโง่เขลา หลับหูหลับตาด้วยอวิชชา เป็นแเรดโดยไม่รู้ตัว

อุปาทานใช้ไม่ได้ อุปาทานในศีลก็ศีลเหลวศีลเลว อุปาทานในสมาธิก็สมาธิผิดหมด อุปาทานในปัญญาก็ใช้ไม่ได้ ต้องสมาทาน สมาทาน ถือเอาอย่างถูกต้อง อย่างเฉลียวฉลาดไม่มีอันตราย มีแต่ประโยชน์คุณโดยส่วนเดียว นี้เรียกว่าสมาทาน ก็มันพูดกันอยู่ทุกวันแล้วทำไมไม่สังเกตบ้าง เราสมาทานศีล สมาทานอุโบสถ ถ้าพูดว่าอุปาทานศีลก็บ้าเลย ก็หนักกว่าเก่า ร้ายกว่าเก่า อุปาทานศีล

จำความหมายของคำสองคำนี้ไว้ให้ดี จะทำอะไรก็ขอให้ทำอย่างสมาทาน อย่าทำอย่างอุปาทาน จะมีเงินสักบาทก็ขอให้ทำอย่างสมาทาน อย่ามีอย่างอุปาทาน จะมีภรรยาสักคน มีสามีสักคนก็ขอให้ทำอย่างสมาทาน อย่ามีอย่างอุปาทาน ถ้ามีอย่างอุปาทาน มันจะกัดเอานั่น สามีนั้นจะกัดเอา ภรรยา นั้นจะกัดเอา ถ้าไปมี

อย่างอุปาทานๆ ยึดมั่นถือมั่นด้วยอุปาทาน ด้วยอวิชชา มันจะมี
ทรัพย์สินสมบัติเท่าไร เท่าไรๆ ก็ขอให้มืออย่างสมาทาน มันไม่กัด ใช้
เป็นประโยชน์ได้เต็มที่

มันจะมีเกียรติยศชื่อเสียงเท่าไรอย่างไรก็มีด้วยสมาทาน
อย่ามีด้วยอุปาทาน ถ้ามีด้วยอุปาทานมันจะแวงมากัดเอาวินาศเลย
วินาศเพราะความมีชื่อเสียงนั่นแหละ จะมีพรรคพวกก็เหมือนกัน
ให้มีถูกต้อง พรรคพวกที่ถูกต้อง เป็นสัตบุรุษ มีพรรคมีพวกอย่าง
สมาทาน อย่ามีอย่างอุปาทาน มันก็หมดปัญหา มีทรัพย์สินสมบัติพอตัว
ด้วยสมาทาน มีเกียรติยศชื่อเสียงพอตัวด้วยอำนาจสมาทาน มีพรรค
พวกอย่างพอตัวด้วยอำนาจของสมาทาน อุปาทานยกเลิก อุปาทาน
อย่าเข้ามาเกี่ยวข้อง

เดี๋ยวนี้มันก็มีอะไรอย่างอุปาทานเสียหาย สักชนิดหนึ่งก็มี
ด้วยอุปาทาน แล้วมันก็กัดเจ้าของ ของเล็กๆ น้อยๆ ลองไปมีด้วย
อุปาทาน มันจะเกิดโลภะ โทสะ โมหะ โภคะ อะไรขึ้นมาได้ไม่ทันรู้
ถ้าไปมีด้วยอุปาทาน แล้วก็จะหวนวิตกสงสัยอยู่เสมอว่ามันจะวินาศ
ฉิบหายไป มันมีความกลัววิตกกังวลอยู่อย่างนี้เสมอไป นี่เพราะมัน
มีด้วยอุปาทาน ยังมีมันยังกัดเจ้าของ ยังมีมันยังกัดเจ้าของ เพราะ
มีด้วยอุปาทาน ถ้ามีด้วยสมาทานมีสติปัญญามันไม่กัดเจ้าของ มี
เงินเก็บไว้ในธนาคาร มันก็อยู่ในธนาคาร ไม่มากัดเจ้าของ ถ้ามีด้วย
อุปาทานมันก็เอามาวิตกกังวลอยู่จนกัดเจ้าของ จนไม่ว่าจะมีอะไร

จะทำอะไร มันก็กัดเจ้าของไปเสียหมด เพราะว่ามันมีอุปาทาน

เอ้า ทีนี้ดูต่อไปว่าอุปาทานนั้นมันเป็นสมบัติของอัตตา มี
อัตตาที่ไหน มีอุปาทานที่นั่น ไม่มีอัตตาที่ไหน มันก็ไม่มีอุปาทาน
ที่นั่น ถ้ามันมีความรู้ถูกต้องเป็นอนัตตา อนัตตา แล้วมันกำจัด
อุปาทานหมด ก็หมดข้าศึก หมดอันตราย เลยสรุปความว่า มีชีวิต
ชีวิตนี้จึงมีอย่างสมาทาน อย่ามีอย่างอุปาทาน มีชีวิตนี้ ที่มีชีวิตๆ
อยู่ทุกวัน จงมีอย่างสมาทาน คือมีด้วยสติปัญญาอันเฉลียวฉลาด
ถ้ามีด้วยอุปาทานเป็นตัวกูของกู ชีวิตนี้มันจะกัดเจ้าของเหลือแต่
กระดูก สมน้ำหน้า **มีชีวิตด้วยสติปัญญา** ในความหมายว่าสมาทาน
**ประพตติถูกต้องทุกอย่างทุกประการเกี่ยวกับชีวิต ก็พ้นจากทุกข์
ทั้งปวง** ถ้ามีด้วยอุปาทานตัวกูของกูเสียเรื่อยไปมันก็โง่เข้า โง่เข้า
ก็ทำผิดพลาดหมด ก็วินาศไปได้เพราะปัญหาของชีวิต นี้เพราะว่า
มีด้วยอุปาทาน

ชีวิตที่ผ่านมาแล้วแต่หนหลังเป็นบทเรียนที่ดีแล้ว ขอ
ให้ทบทวนดู ทบทวนดู ในกรณีไหนเราเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีมัน
ด้วยอุปาทาน แล้วมันกัดเอาเท่าไร ในกรณีไหนในเรื่องไหนเรา
มีสติปัญญา เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยสติปัญญา ไม่มีอุปาทาน สำเร็จ
ประโยชน์ มันสำเร็จประโยชน์ ในเรื่องสำเร็จประโยชน์ให้ความ
เยือกเย็นแก่เจ้าของ เรื่องนั้นเป็นสมาทาน ในกรณีที่กัดเจ้าของเหลือ
แต่กระดูกก็เป็นอุปาทาน

จึงขอสรุปความว่าแม่แต่จะมีชีวิต มีชีวิตนี้ จึงมีด้วยความ
หมายของสมาทาน แปลว่าถือเอาไว้อย่างครบถ้วนถูกต้องด้วยดี
ด้วยดี อย่ามีอย่างอุบาทวน พอเข้าไปถือเอาด้วยความโง่ ยึดมั่น
ถือมั่น หมายมั่นยึดมั่นนั้นนะ ก็ด้วยความโง่ อย่างนั้นมันเป็น
อุบาทวน มีชีวิตแท้ๆ ยังต้องมีด้วยสมาทาน อย่ามีด้วยอุบาทวน
ฉะนั้นจะไปมีทรัพย์สมบัติ มีบุตรภรรยาสามี มีเกียรติยศชื่อเสียง มี
อะไรก็ตาม ลองดู ลองไปดู ลองไปทำ มีด้วยอุบาทวน มันจะกัดเหลือ
แต่กระดูก คือเป็นนรกทั้งวันทั้งคืน เป็นไฟเผาจิตใจทั้งวันทั้งคืน

ตรงกันข้าม ถ้ามีด้วยสมาทาน มันก็จะถูกต้อง ถูกต้อง แล้ว
ก็ไม่มีไฟ ไม่มีความร้อน มีแต่ความเยือกเย็น แล้วก็มีแต่ความเป็น
ประโยชน์ เป็นประโยชน์ๆ ไม่มีโทษไปเสียทุกกระเบียดนิ้ว นี้รวม
ความว่ามีชีวิตโดยไม่ต้องมีอายุ คงจะเข้าใจขึ้นบ้างแล้วใช่ไหม มีชีวิต
โดยไม่ต้องมีอายุ เพราะคำว่าอายุ อายุมันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น
ถือมั่น อายุเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นถือมั่น เป็นที่สิ่งหวงแหนเหลือ
ประมาณ กลัวจะสิ้นอายุคือตาย ไม่ใช่อย่างนั้น อายุเป็นที่ตั้งแห่ง
ความยึดถือตัวกูจะมีอยู่ ตัวกูจะมีอยู่ นี้อย่าอยู่ด้วยความคิดชนิด
นั้น ไม่ยึดมั่นในอายุ ไม่ยึดมั่นในเวลาซึ่งเกิดมาจากกิเลสตัณหา
แต่มีชีวิตชนิดที่ฉลาด มีสติปัญญาครบถ้วนถูกต้องทุกอย่างทุก
ประการ เรียกว่ามีชีวิตด้วยกิริยาที่เรียกว่าสมาทานๆ มันถูกต้อง
หมด มันไม่เกิดโทษ ชีวิตมันไม่เกิดโทษ มันไม่เป็นปัญหา มันมีแต่

ความเจริญ เจริญๆ งอกงามก้าวหน้า ถึงที่สุดแห่งโลกแล้วก็เข้าสู่
โลกุตระเป็นพระนิพพานแน่นอน

ดำเนินชีวิตด้วยสัมมาทิฐิ

ฉะนั้นขอให้ท่านทั้งหลายดำเนินชีวิตโดยสมათานสัมมา
ทิฐิ ความรู้ ความคิด ความเห็น ความเข้าใจ อันถูกต้อง ทิฐิ ;
ทิฐิ นี้แปลว่า*ความเห็นถูกต้อง ความรู้ถูกต้อง ความเข้าใจถูกต้อง*
ความเชื่อถูกต้อง อุดมคติถูกต้อง มันถูกต้องไปหมด เขาเรียกว่า
สัมมาทิฐิ เออสัมมาทิฐิเป็นหลัก ชีวิตนี้ก็จะอยู่ด้วยการสมათาน
ก็ไม่มีความทุกข์ ผิดจากนี้ มีฉันทิฐิมันก็เข้ามา มีความเห็นผิด เชื่อ
ผิด คิดผิด รู้ผิด อุดมคติที่ผิดๆ ผิดๆ มันก็เป็นไฟขึ้นมาในชีวิต แล้ว
ก็ตกนรกทั้งเป็น ตกนรกทั้งเป็น

เรื่องนรกทั้งเป็น เรื่องนรกทั้งเป็นนี้ บางคนจะไม่เชื่อเพราะ
มันได้รับคำสอนว่าต่อตายแล้วจึงจะตกนรกหรือจะไปสวรรค์ พอ
เราพูดว่านรกทั้งเป็น ไม่ค่อยมีใครเชื่อ แต่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า
เมื่อมีการทำผิด ผิดกฎ ผิดกฎเกณฑ์ ผิดปฏิจกสมุปบาท ผิดอะไร
ที่เรียกว่าผิดนั้นแหละ เมื่อมีการทำผิด ก็จะมีนรกที่ตา หู จมูก ลิ้น
กาย ใจ นรกจะเกิดขึ้นที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อมีการกระทำ

ผิดต่อธรรมะ ต่อกฎของธรรมะ เมื่อมีการกระทำถูกต้องต่อกฎของธรรมะ ก็มีสวรรค์อยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

ครั้งแรกที่อาตมาเอาเรื่องนี้มาสอน มาป่าวประกาศ นักด่ามันก็ด่าอีกตามเคย พุทธทาสเอามาย้อมแมวขาย เอาเรื่องอะไรก็ไม่รู้ไม่มีในพระบาลีมาหลอกคน เขาว่าอย่างนี้ มากมายหลายเรื่องด้วยกัน ทั้งที่เป็นคำที่พระพุทธเจ้าตรัส แล้วเอามาบอกให้รู้ เช่นเดียวกับเรื่องกาลามสูตร พระพุทธเจ้าตรัส แล้วเราเอามาบอกสอน ละก็เลวร้ายมาก เอาเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผยมาเปิดเผย นี่ชอบบอกให้รู้ว่าพระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า นรกหรือสวรรค์ก็ตามมันมีอยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อทำผิดก็เป็นนรก ไม่ได้อยู่ใต้ดินหรืออยู่บนฟ้าหรือ นรกใต้ดิน สวรรค์บนฟ้านี้เขาพูดกันอยู่ก่อน ก่อนพุทธกาลคือว่าก่อนลัทธิฮินดูปัจจุบันเสียด้วยซ้ำไป มันพูดกันแต่ครั้งไหนก็ไม่รู้ ตั้งแต่มนุษย์ยังเป็นสมัยคนป่า แล้วก็สอนอย่างนี้สืบกันมาๆ จนเป็นยึดมั่นถือมั่นเพราะว่ามันง่ายดี

ชาวอินเดียมาสอนคนแถวนี้ตั้งแต่สองพันกว่าปีมาแล้ว ก็ได้รับความรู้เรื่องนรกใต้ดิน สวรรค์บนฟ้าติดแน่น พอได้ยินคำสอนของพระพุทธเจ้าว่านรกอยู่ที่อายตนะ สวรรค์อยู่ที่อายตนะ ก็ไม่เข้าใจ ก็ไม่ฟังถูก ก็ไม่พยายามฟังถูก แต่ว่าคงจะมีการฟังถูกบ้างสองสามคน บรรพบุรุษ ปู่ย่า ตายาย ของเรา สองสามคนคงจะฟังถูก เพราะว่าบรรพบุรุษเหล่านั้นสามารถพูดได้ว่า สวรรค์ในอก นรกในใจ ยังดี

กว่าอยู่ที่ใต้ดิน หรืออยู่บนฟ้า ถ้าพระพุทธเจ้าตรัสว่าอยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่มันชัดยิ่งเข้ามาอีก พูดว่าอยู่ในอกในใจก็ยังดี ยิ่งดีก็ว่า ไปไว้ใต้ดินหรือไว้บนฟ้า

สววรรค์มันอยู่ที่ความถูกต้อง การกระทำที่ถูกต้อง มันอยู่ที่อกที่ใจก็ได้ อยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นที่กระทำก็ได้ นรกมันก็อยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ที่เป็นเครื่องกระทำ หรือว่าอยู่ในอกในใจที่เป็นที่สรุปรวมผลแห่งการกระทำ นี่ก็เป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความเข้าใจถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ สมทานสัมมาทิฐิแล้วก็จะพ้นจากความทุกข์ทุกข์ ประการ เลิกหรือไม่เลิกก็ตามใจ ไฉ้สววรรค์บนฟ้า นรกใต้ดิน จะเก็บไว้เฉยๆ ก็ได้ มาพิจารณาดู ไฉ้ มันอยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี้จะเปลี่ยนสภาพจากความเป็นแรดมาสู่ความเป็นราชสีห์ พอเลิกไฉ้ที่มันไม่มีประโยชน์เสีย มาอยู่ที่สิ่งที่มีประโยชน์ชัดเจนอยู่ในตัวนั้นนะ ก็จะหมดความเป็นแรด ก็กลายเป็นราชสีห์ ไฉ้แรดนั้นเอาหนั่งหนายๆ ออกเสียให้หมด มีหนั่งบางๆ แล้วก็มิขันทัวๆ ไปพอเป็นราชสีห์ได้

รู้จักพุทธศาสนาทั้งกลม

ฉะนั้นก็ควรจะรับเอาไว้ถ้าเขาว่าเราเป็นแรตนั่น ก็รับเอาไว้ว่าจริงหรือไม่จริง จริงหรือไม่จริงพิจารณาดู ถ้ามันจริงก็แก้ไขเสียอย่าให้มันมีความเป็นแรตให้เหลืออยู่ ก็คือศึกษาสิ่งที่ถูกต้อง ถูกต้อง คือ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสมาธิ ความถูกต้อง ๘ ประการนี้ ถูกต้องครบทั้ง ๘ ประการ ถูกต้องในความคิดความเห็น ถูกต้องในความปรารถนา ถูกต้องในการพูดจา ถูกต้องในการกระทำ ถูกต้องในการดำรงชีวิต ถูกต้องในความพากเพียรพยายาม ถูกต้องในการระลึกรู้ที่อยู่ประจำใจ ถูกต้องในความตั้งจิตมั่นเป็นสมาธิก็ถูกต้องนี้ ถูกต้อง ๘ ประการนั้นนะ บุคคลก็จะกลายเป็นพระอรียเจ้า แรตทั้งหลายก็กลายเป็นราชสีห์หมด ถ้ามีความถูกต้อง ๘ ประการนี้เข้ามา

ฉะนั้นเมื่อเขาบอกว่าคุณเป็นแรต ก็อย่าโกรธเขาเลย ขอบใจเขาที่เขาได้มาพูดให้เราชำระตรวจสอบตัวเองเสียใหม่ ตรวจสอบตัวเองเสียใหม่ถ้ามันยังมีอะไรไม่ถูก ก็จะได้ทำเสียให้มันถูก พอทำถูก มันกลับสภาพตรงกันข้ามเป็นฝ่ายถูกต้อง ถูกต้อง เรียกว่าสัมมา สัมมา แปลว่า ซึ่งมีความถูกต้อง ; ภาวะแห่งความถูกต้องเรียกว่า สัมมัตตะ สัมมัตตะ -ภาวะแห่งความถูกต้อง สัมมา สัมมาซึ่งมีความถูกต้อง ความถูกต้อง ๘ ประการนั้นแหละ เป็นส่วนเหตุ คือ

ว่าทำให้เกิดผลอยู่ ๘ ประการ ครั้นทำเหตุ ๘ ประการถูกต้องแล้ว ก็เกิดผลอีก ๒ ประการ เรียกว่า **สัมมาญาณะ - ญาณอันถูกต้อง ; สัมมาวิมุตติ - หลุดพ้นถูกต้อง** รวมเป็น ๑๐ ประการทั้งเหตุและทั้งผล นั่นแหละคือพระพุทธศาสนา ใช้ภาษาโสภโศกหน่อยๆ ว่าเป็นพระพุทธศาสนาทั้งกลม

พูดว่าทั้งกลมนี้ดูเป็นคำโสภโศกหยาบคาย แต่มีใช้ในจารึกสุโขทัยนะ ทั้งกลมนี้ ไม่ใช่คำหยาบคายหยาบโลน ทั้งกลม เป็นพระพุทธศาสนาทั้งดุ้นทั้งกลม ในเมื่อมันมีความถูกต้องทั้งส่วนเหตุ ๘ ประการ ทั้งส่วนผลอีก ๒ ประการ รวมเป็น ๑๐ ประการ เรียกว่า **สัมมัตตะ ๑๐ ประการ** เป็นตัวพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์ในพระพุทธศาสนา

แรดตัวไหนอยากจะเลิกความเป็นแรดก็ไปศึกษาเร็วๆ ความถูกต้อง ๘ ประการส่วนเหตุ ๒ ประการส่วนผล รวมกันเป็น ๑๐ ประการ คือทั้งหมดของพระพุทธศาสนา ในพระไตรปิฎกในบาลีมีพูดมากถึงเรื่องความถูกต้อง ๑๐ ประการ แต่ไม่รู้เพราะเหตุใดที่เอามาสอนๆ กันนี้ มักจะพูดกันแต่เพียงเรื่อง ๘ ประการ ใ้เรื่อง ๑๐ ประการทั้งสมบุรณ์มักจะเก็บไว้ไม่ค่อยเอามาพูด ถ้าเราจะทำให้สมบุรณ์ก็เอามาพูดให้ครบทั้ง ๑๐ ประการ

ความถูกต้อง ๑๐ ประการ มรรคมีองค์ ๘ ประการนั้น ๘ แล้วก็เติมอีก ๒ คือ ญาณะ และ วิมุตติ สัมมาญาณะ สัมมาวิมุตติ

รวมเป็น ๑๐ ประการนั้นนะหมดทั้งกลม ทั้งกลม ถ้าถือภาษาสมัย
สุโขทัยเป็นหลัก คำว่าทั้งกลมนี้ไม่ใช่คำหยาบคาย ไม่ใช่คำโสกโດก
เป็นคำที่ใช้อย่างธรรมดา คือว่าทั้งหมด ทั้งสิ้น ทั้งมวล ฉะนั้น
พระพุทธศาสนาครบถ้วนบริบูรณ์ก็คือ สัมมัตตะ ๑๐ ประการ
มีแล้วมันก็เปลี่ยนเป็นตรงกันข้าม ที่เคยเป็นโลกียะจมอยู่ในกอง
ทุกข์ ก็กลายเป็นโลกุตระอยู่เหนือกองทุกข์ หรือว่าเหนือปัญหา
ใดๆ ทั้งหมดทั้งสิ้น

ที่พูดว่าทุกข์นี้ที่ภาษาที่ถูกต้องที่พวกเรารู้กันนะ คำว่า
ความทุกข์มันรวมความสุขอยู่ด้วย ที่พูดเฉยๆ ว่าความทุกข์มัน
รวมความสุขอยู่ด้วย เพราะความสุขมันไม่เที่ยง มันเปลี่ยนแปลง
แล้วมันก็เป็นทุกข์ ฉะนั้นมันไม่ต้องมีความสุข มันมีแต่ความ
ทุกข์ ทั้งสุขและทั้งทุกข์มันเป็นทุกข์ อย่างนี้ก็พูดได้ถ้าพ้นทุกข์
หมดทุกข์ก็ใช้ได้ แต่ถ้าชาวบ้านธรรมดาฟังแล้วมันก็เข้าใจผิด มัน
เก็บความสุขไว้เป็นปัญหาอีก มีปัญหาเพราะความสุข ก็พูดว่าหมด
ปัญหาโดยประการทั้งปวงดีกว่า ทั้งสุขและทั้งทุกข์เลิกหมด เลิก
เป็นปัญหาหมด

ฉะนั้นขอรับรองว่าท่านทั้งหลายจงจัดระบบชีวิตการเป็นอยู่
ให้ถูกต้อง พุดโดยเหตุก็ว่ามีความถูกต้อง ๘ ประการ และก็ได้รับ
ผล ๒ ประการ มรรคมืองค์แปด ๘ ประการ เต็มญาณะกัภิวิมุตติเข้า
ก็เป็น ๑๐ ประการ นี้ ถูกต้อง ถูกต้อง ตามคำพูดทางธรรมะ หรือ

ทางศาสนา แต่ถ้าเราจะไปพูดกับคนที่ไม่รู้เรื่องศาสนา ก็ศึกษากันอย่างสมัยปัจจุบันรู้แต่เรื่องวิทยาศาสตร์อย่างนี้แล้ว ก็ใช้คำพูดเสียใหม่เถิดว่า จงมีชีวิตชนิดที่อยู่เหนือบวกเหนือลบ นั้นมันเหนือสุขเหนือทุกข์ เป็นเหนือบวกเหนือลบ ไม่มีชีวิตเป็นบวก ไม่มีชีวิตเป็นลบ มันก็ไม่ต้องหัวเราะ มันก็ไม่ต้องร้องไห้ มันก็ไม่ต้องดีใจ มันก็ไม่ต้องเสียใจ มันก็ไม่ต้องกำไร มันก็ไม่ต้องขาดทุน มันไม่มีการเสียเปรียบหรือได้เปรียบ อย่างนี้เรียกว่า เหนือบวก เหนือลบ

ภาษาเหล่านี้ก็เรียกว่าเหนืออิมเหนือเอียง ออกเสียงแต่จิวว่าเหนืออิมเหนือเอียง ออกเสียงภาษากลางว่าเหนืออินเหนือยางเหนืออินเหนือยางนั้นนะเหนืออิมเหนือเอียง ซึ่งวิทยาศาสตร์เรียกว่าเหนือบวกเหนือลบ เหล่านี้ก็ได้อสอนเรื่องนี้ ไม่ใช่เล่น แต่คนมันไม่เข้าใจ เลยไม่รู้เรื่องเหลือแต่อาซึ่มนั่งไหวหัวสิงโต ว่าถือศาสนาแต่มันเป็นเสียอย่างนี้ ถ้าว่าศาสนาแต่ยังอยู่จริงๆ คนก็อยู่เหนือบวกเหนือลบ แล้วก็ไม่มีปัญหา ก็มีความหมายแห่งพระนิพพาน เหนือดีเหนือชั่ว เหนือบุญเหนือบาป เหนือบวกเหนือลบแล้วมันก็เป็นอสังขตะ ; *อสังขตะ -อะไรๆ* ปรงแต่งไม่ได้ หรือเป็น *วิสังขาระ ; วิสังขาระ -อันอะไร* อะไรปรงแต่งไม่ได้ บวกก็ปรงแต่งไม่ได้ ลบก็ปรงแต่งไม่ได้ ความดีก็ปรงแต่งไม่ได้ ความชั่วก็ปรงแต่งไม่ได้ เรียกอีกคำหนึ่งซึ่งเป็นคำที่ไพเราะสูงสุดประเสริฐที่สุดว่า *อตัมมยตา*

พวกเรดไม่เคยได้ยินใช้ไหม *อตัมมยตา ; อตัมมยตา แปล*

ว่า อะไรๆ ประงแต่งไม่ได้ ไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไรๆ ไม่ว่าจะบวกรหรือเป็นลบ อตัมมยตาคำเดียวพอ บวกรหรือลบประงแต่งไม่ได้ ดีหรือชั่วประงแต่งไม่ได้ สุขหรือทุกข์ประงแต่งไม่ได้ ไม่ถูกประงแต่งโดยประการใดๆ เพราะว่ามันไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดๆ ไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยฝ่ายบวกรหรือฝ่ายลบ เรียกว่า อตัมมยตา

ใครมีอตัมมยตา คนนั้นเป็น อตัมมโย อตัมมโยนั้นเป็นชื่อของพระอรหันต์ พระอรหันต์เป็นอตัมมโยเพราะมีอตัมมยตา เพราะมีอตัมมยตาจึงได้เป็นอตัมมโย เป็นคำสูงสุดในเรื่องของธรรมะ จะเข้าไปแตะต้องก็ระวังให้ดีๆ ให้มันถูกต้อง อตัมมโยนะแก้ปัญหาหมด ไม่มีปัญหาใดๆ เหลือ เพราะไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไร ความดีก็ทำให้หลงไม่ได้ ความชั่วก็ทำให้หลงไม่ได้ ไม่หลงดีหลงชั่ว ไม่หลงบาปไม่หลงบุญ ไม่หลงนรกไม่หลงสวรรค์ ไม่หลงอะไรหมด แต่ไม่มีใครต้องการ ใครต้องการสิ่งนี้บ้าง ถ้าไม่ต้องการก็หมายความว่าไม่รู้พุทธศาสนา ถ้ารู้พุทธศาสนาก็ต้องการอตัมมยตา ต้องการความมีอตัมมยตา คือสภาวะที่ปัจจัยอะไรๆ ประงแต่งไม่ได้ ทั้งกุศลและทั้งอกุศลประงแต่งมันไม่ได้ จิตนี้มี อตัมมยตา

อย่ามีอิตตาไว้เพื่อติดคุก

พูดไปพูดมาเรื่องมันก็จบไม่ทันรู้ พูดมากไปอีกมันก็เกิน นี้เอาแต่ว่า ลด ละ อายุหรืออัตตาเสีย เลิกอายุเสีย อยู่อย่างไม่ต้องมีอายุ ไม่มีอัตตาเป็นที่ตั้งแห่งอายุ หรือแห่งตัณหา มันก็ไม่มีเรื่องเรื่องมันก็จบ ช่วยจำไปคิดไปใคร่ครวญว่าเราจะมามีชีวิตชนิดที่ไม่มีมีอายุ เด็กๆ ก็ว่าตายแล้ว เด็กๆ ว่าอย่างนั้นก็ตายแล้วสิ ไม่มีอายุ แต่สำหรับผู้รู้ธรรมะ มันไม่ได้ตาย มีชีวิตโดยที่ไม่ต้องมีอายุ ไม่อิงเกี่ยวกับอายุ ไม่หลงยึดมั่นในอายุ ไม่ตกเป็นทาสของอายุ อยู่เหนืออายุก็คืออยู่เหนือปัญหาทุกชนิด ไม่ต้องหัวเราะ ไม่ต้องร้องไห้ ไม่ต้องดีใจหรือเสียใจให้เหน้อย ดีใจก็เหน้อย เสียใจก็เหน้อย อย่าเอามันทั้งสองอย่างนั้นแหละคือความปกติ ปกติเป็นพระนิพพาน นิพพาน ในความหมายหนึ่งว่าปกติ ปกติ ในความหมายหนึ่งว่าว่าง ว่างๆ ถ้าไม่ว่างไม่ปกติ ถ้าปกติมันต้องว่าง ว่างๆ เพราะมันไม่ไปจับฉวยอะไร ฉะนั้นความปกติกับความว่างนั้นมีความหมายอย่างเดียวกัน หรือจะพูดให้ฟังง่ายกว่านั้นก็ว่าสะอาด สว่าง สงบ ให้ถึงสูงสุดเถิด นั่นก็คือนิพพานเหมือนกัน

ถ้าไปพูดกับนักโทษก็บอกว่า เสรีภาพ นิพพานคือเสรีภาพ ไม่ถูกกักขังอยู่ในคุกใดๆ คุกที่รุนแรงที่สุดก็คือ คุกแห่งอัตตา อัตตาเป็นคุกที่รุนแรงที่สุด หลุดออกมาเสียได้เรียกว่ามีเสรีภาพ ตัวกูหลุดออกมาเสียจากคุกแห่งตัวกู คุกแห่งตัวกูเป็นที่กักขังตัวกู พอมีความรู้อย่างถูกต้องว่า โอ้ มันไม่ใช่มีตัวกู มันไม่ได้มีตัวกู ตัวกู

ไม่ใช่ของจริง เป็นความโง่สร้างขึ้นมา เพียงเท่านั้นเท่านั้นแหละมันก็หมดตัวกู คุณทั้งหลายหมด ตัวกูไม่ติดคุณตัวกูอีกต่อไป ใครชอบก็หมดความเป็นเรดและเป็นพุทธบริษัทที่ถูกต้อง หลุดพ้น หลุดพ้นๆ วิมุตติหลุดพ้นจากสิ่งผูกมัด สังโยชน์ เครื่องผูกพันทั้งปวง หลุดพ้นจากเครื่องผูกพันทั้งปวง นี้เรียกว่าจบเรื่องของความเป็นพุทธบริษัท

ถ้ายังติดคุกอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง แม้นิดหน่อยก็เกิด เรียกว่ายังไม่หลุดพ้น ยังเป็นผู้ติดคุกหรือว่าอยู่ในปัญหาอยู่ในกองทุกข์ สิ่งนี้ทำได้โดยไม่ต้องฆ่าตัวตาย ทำได้โดยมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีสัมมาทิฐิ สัมมาทิฐิต่อสิ่งทั้งปวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสิ่งที่เรียกว่าชีวิต มีสัมมาทิฐิหรือสมมาทานสัมมาทิฐิ มีอย่างไม่มีติดมันถือมันเรียกว่าสมมาทาน

สมมาทานสัมมาทิฐิให้มียู่ทุก ทุกอะไรดี ทุกกระเปียดนิ้ว หรือทุกวินาที ให้ชีวิตนี้มันมีสัมมาทิฐิอยู่ทุกกระเปียดนิ้ว อยู่ทุกวินาที ขึ้นพูดมากไปมันก็เป็นภาษาวิทยาศาสตร์ อยู่ทุก *Time and space* เขาก็ค่าอีกแหละ ใอันนี้มันชอบภาษาฝรั่ง ชอบพูดภาษาฝรั่ง มันก็ถูกค่าอีกแหละ แต่แล้วไม่ค่อยจะกล้าพูดกัน พูดอย่างภาษาธรรมดาที่ว่าทุกกระเปียดนิ้วคือ ทุกๆ ที่ ทุกวินาทีคือ ทุกเวลา ทุก *Time and space* ; *Time* คือเวลา *Space* นะเนื้อที่ ไม่มีเวลาหรือเนื้อที่ใดๆ เหลือไว้สำหรับโง่ นี่ก็เรียกว่ามีสัมมาทิฐิ ทุกๆ วินาที หรือทุกกระเปียดนิ้วมันรุ่งรัง พูดภาษาวิทยาศาสตร์ ทุก *Time and*

space มันกะทัดรัด แล้วก็ก็เป็นคำพูดที่เขาใช้กันอยู่ทั่วโลก จะเอามาใช้บ้างก็ไม่ใช่เป็นไร แปลว่าในทางเวลาก็ไม่มีปัญหา ในทางเนื้อที่เนื้อที่ก็ไม่มีปัญหา จึงเรียกว่าทุกวินาทีทางเวลา ทุกกระเปียดนี้ว่ในทางเนื้อที่ เราไม่มีโมง ไม่มีถลำเข้าไปในมิติฉาติภวธิทุกเวลา ทุกพื้นที่คือ ทุกกระเปียดนี้ว่ หรือทุกๆ วินาที

ฟังดูมันก็เห็นเป็นเรื่องยุ่งยากลำบาก มหาศาลมากมาย ภูเขาเหล่ากา แต่เรื่องมันนิดเดียวเท่านั้นแหละ คือเลิกอึดตา เลิกโง่ ว่ามีอึดตา ไม่ต้องมีอึดตา มีแต่สิ่งที่ไม่ใช่อึดตา อึดตาที่มีอยู่ในชีวิต ในจิตใจ ในความรู้สึก ในคำพูดจានี้ก็ให้รู้เถิดว่ามันไม่ใช่อึดตา เป็นคำสมมติของชาวโลก ชาวบ้าน ชาวเมือง สมมติขึ้นมาพอพูดจាកันรู้เรื่องเท่านั้นแหละ มันไม่ใช่ตัวจริง อึดตานั้นไม่ใช่ตัวจริง มันเป็นอนัตตา คือไม่ใช่อึดตา ก็เลยเลิกยึดถือหมด ยึดถือในอึดตา ไม่ยึดถือในเวลา ไม่ยึดถือในสังขาร ไม่ยึดถือในปัจจุบัน ไม่ยึดถือสิ่งใดๆ เรียกว่าจิตใจมันเกลี้ยงมันหมดจากความยึดถือ เรียกว่า **วิมุตติ - หลุดพ้น** มีวิมุตติอย่างนี้อยู่ตลอดเวลาในที่นี้เรียกว่า**ชีวิตสูงสุด** **ชีวิตประเสริฐที่สุด** **ชีวิตที่ได้ถึงสิ่งสูงสุดคือ พระนิพพาน**

ทางพุทธศาสนาเราสมักรใช้คำว่าอยู่กับสิ่งสูงสุดคือ พระนิพพาน ถ้าเป็นศาสนาอื่น เขาจะพูดว่าอยู่กับสิ่งสูงสุดคือ พระเป็นเจ้า ถ้าเราฟังของเขาไม่ดีก็ไปหาว่าเขาโง่ ไปอยู่กับพระเป็นเจ้า ซึ่งเป็นบุคคล พระเป็นเจ้าที่ถูกแท้ ที่ถูกต้อง ที่พูดจาถูกต้องก็ไม่ใช้

บุคคล คือ สิ่งสูงสุดที่อยู่เหนือปัญหาโดยประการทั้งปวง ถ้าจะญาติติกับพวกคริสต์พวกฮินดูนั้น ก็อธิบายคำว่าพระเป็นเจ้าของให้เข้ารอยกันเสีย ไม่ต้องเป็นศัตรูกัน ไม่ต้องทะเลาะกันระหว่างศาสนา ซึ่งดูเหมือนไอ้พวกโง่ๆ มันตั้งป้อมจะเอากันแล้ว จะเอากันให้วินาศระหว่างศาสนา หาว่าศาสนาอันหนึ่งรุกร้าศาสนาอื่น มันไม่ได้รุกร้าหรอก มันเป็นเพราะใช้คำพูดผิดกัน ไม่เข้าใจกัน ใช้คำพูดเสียให้ถูกต้อง มันก็ไม่มีข้อขัดแย้งระหว่างศาสนา เพราะว่าทุกๆ ศาสนาต้องการให้เลื่อนขึ้นไป ให้เลื่อนขึ้นไปจนถึงสิ่งสูงสุด พวกนี้สมัครเรียกพระนิพพาน ก็ควรจะได้เรียก พวกโน้นเขาจะสมัครเรียกว่าพระเป็นเจ้าของ ก็ควรจะได้เรียก แล้วเราก็ไม่ต้องทะเลาะกันระหว่างกับพระเป็นเจ้าของ หรือนิพพาน

การบรรลุธรรมสูงสุด มิได้ทั้งเป็นมราวาสและบรรพชิต

พูดอะไรอีกล่ะ ในเรื่องที่ว่าไม่มีอัตตา ถ้ามีอัตตามันมีความเห็นแก่ตัว มันมีความเลวร้ายเหลือประมาณ ซึ่งแจจแจงมาเป็นเวลาเกือบครึ่งชั่วโมง ความเลวร้ายของผู้เห็นแก่ตัว ถ้าเห็นหมดนั้นเห็นหมดนั้น ก็จะเกลียดความเห็นแก่ตัว เกลียดตัว เกลียดความมีตัว

เกลียดความเห็นแก่ตัว นั่นแหละมันง่ายดี ดูที่โทษของความเห็นแก่ตัว มีอย่างไร แล้วมันมาจากความรู้สึกว่ามีตัว แล้วก็เลิกความรู้สึกว่ามีตัวเสีย ว่ามันไม่ใช่ตัว แม้มันจะรู้สึกว่ามีตัว มันก็เป็นความรู้สึกที่ผิดๆ รู้สึกเสียใหม่ให้ถูกต้องว่ามันไม่ใช่ตัว แต่ความโง่งทำให้เรายึดถือว่าเป็นตัว มันจึงมีตัว มีของตัว แล้วมันก็กีดเจ้าของ กัดเจ้าของ ไม่มีตัว ไม่มีของตัว ไม่มีอะไรกีดเจ้าของ ชีวิตนี้ก็เยือกเย็น และเป็นประโยชน์ เยือกเย็นเป็นประโยชน์ เยือกเย็นเป็นประโยชน์ ควรจะพอกันที่เท่านี้ ถ้าต้องการเกินนี้ก็ต้องการหาว่าบ้าอีกล่ะ เพราะมันเกินความจำเป็นที่จะต้องการ

เยือกเย็นและเป็นประโยชน์ เยือกเย็นและเป็นประโยชน์ แล้วก็พอใจในความเป็นอย่างนี้ แล้วก็เป็นผู้สุขอยู่ในความเป็นอย่างนี้จะทำการงานก็ให้เยือกเย็น จะได้รับผลงานก็ให้เยือกเย็น เก็บผลงานไว้ก็ให้มีความเยือกเย็น จะใช้ผลงานออกไปก็ให้มันมีความเยือกเย็น ก็คือบนความถูกต้อง มันถูกต้องตั้งแต่เมื่อคิดจะทำก็ถูกต้อง พอลงมือทำก็ถูกต้อง ได้รับผลงานมามันก็ถูกต้อง เก็บไว้ก็ถูกต้อง ใช้ไปก็ถูกต้อง ทำประโยชน์ก็ถูกต้อง มันถูกต้องตลอดสาย นี่ชีวิตของพระอรียเจ้า ถ้าถือตามพระบาลีแล้วเป็นฆราวาสที่ครองเรือนก็ได้ เป็นบรรพชิตที่ออกบวชไปอยู่นอกเรือนก็ได้ สามารถที่จะมีชีวิตชนิดนี้ด้วยกันทั้งนั้น

พระอรียเจ้าที่อยู่บ้านเรือนเป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี

เป็นอนาคามี หรือแม้เป็นพระอรหันต์ แต่พระอรหันต์นั้นะพอเป็นพระอรหันต์มันหมดความอยู่บ้าน อยู่เรือน หรือไม่อยู่เรือน จึงไม่ได้พูดกัน ที่เห็นชัดอยู่ว่าครองเรือนอย่างธรรมดา ก็มีพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี แต่พอเป็นพระอรหันต์มันพ้นที่จะพูดว่าอยู่เรือนหรืออยู่ป่า คนบ้านมันพูดว่าถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วรีบไปบวช ไม่เช่นนั้นจะตาย นี่คนโง่มันพูด พระอรหันต์จะตายอะไรอีก ละ พ้นความเป็นฆราวาส พ้นความเป็นบรรพชิต แล้วมันมีปัญหาอะไรที่จะต้องตายละ

ขอให้อยอมรับไว้ว่า การบรรลุธรรมะแท้จริงและสูงสุดในพระพุทธศาสนานั้น มีได้ทั้งเป็นฆราวาส และมีได้ทั้งผู้ออกไปจากเรือน ไม่มีเรือน แต่ว่าความเป็นฆราวาสในที่นี้ก็หมายความว่า ฆราวาสที่ถูกต้องคือ สมาทานสัมมาทิฐิ ไม่ใช่ฆราวาสบ้าง บอๆ มัวแมกามารมณ์ มัวเมาชื่อเสียง ใ้มนั้นฆราวาสบ้าง บอๆ ยกไปไม่อยู่ในขอบเขตนี้ ฆราวาสที่จะบรรลุมรรคผลได้ต้องไม่ใช่อย่างนั้น ต้องสมาทานสัมมาทิฐิถึงระดับ ถึงมาตรฐานอันหนึ่ง ซึ่งทำให้เรียกได้ว่าเป็นพระอริยเจ้า เป็นพระโสดาบันก็มี พระสกิทาคามีก็มี พระอนาคามีก็มี พอเป็นพระอรหันต์ก็เลิกกัน ไม่ใช่ฆราวาสไม่ใช่บรรพชิตแล้ว พอเป็นพระอรหันต์แล้วอย่าโง่ว่าเป็นฆราวาสหรือเป็นบรรพชิต มันเป็นไม่ได้ มันเหนื่อ มันเหนื่อไปเสีย เป็นพระอรหันต์จะอยู่ที่ไหนก็มันไม่มีการอยู่ที่นั่น ไม่เป็นฆราวาส ไม่เป็นบรรพชิต

เฮ้อ พุดมาหมดแล้ว เลือกเอาเอง เลือกเอาเอง เมื่อเขาถามว่าคุณจะเอาอะไร คุณจะเอาอย่างไร ก็ตอบให้ถูก ตอบไม่ถูกก็ต้องเป็นแรดไปตามเดิม พุดกันอีกหลายปีกว่าจะเลิกจะหลุดจากความเป็นแรด นี่มัน ๒ ชั่วโมงแล้ว ๒ ชั่วโมงกว่า มันไม่มีแรงพุดแล้ว มันเหนื่อย มันหมดแรงพุด.

การบรรยายตอนบ่ายนี้ ก็ต้องขอยุติไว้เพียงเท่านี้.

เราจงมาดำเนินชีวิตมีชีวิตกันใหม่
ชนิดที่ไม่ต้องมีอรรถา มีชีวิตโดยไม่ต้องมีอายุ
เพราะว่ามันไม่มีอรรถาที่เป็นที่ตั้งแห่งอายุ
พอไม่มีอรรถาแล้วก็มันไม่มีความหมายแห่งอายุ

ใบสมัครสมาชิกธรรมะใกล้มือ

BA

วันที่สมัคร

สมัครใหม่ ต่ออายุสมาชิก

ชื่อ-นามสกุล

ที่อยู่สำหรับจัดส่ง ชื่อหมู่บ้าน/อาคาร

เลขที่ หมู่ ซอย ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต

จังหวัด รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์ มือถือ

Email

สมทบการผลิต

๑ ปี (๑๒ เล่ม) ๑๘๐ บาท

๒ ปี (๒๔ เล่ม) ๓๖๐ บาท

เริ่มตั้งแต่ เดือน..... ปี.....

ถึง เดือน..... ปี.....

โอนเงินสมทบการผลิตมาที่

ชื่อบัญชี มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

บัญชี ออมทรัพย์ เลขที่ ๑๑๑-๒-๙๖๒๙๕-๘

ธนาคาร ไทยพาณิชย์ สาขา สำนักกรีชโยธิน

จากนั้นส่งหลักฐานใบโอนและใบสมัครสมาชิก โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

๑. ทางไปรษณีย์ ส่งที่

ฝ่ายผลิตหนังสือและสื่อธรรม (ธรรมะใกล้มือ)

มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนาคมิตรไฟสาย ๒

แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๒. ทางโทรสาร : ๐-๒๙๓๖-๒๖๘๘

๓. อีเมล : bookclub@bia.or.th

๔. กลุ่มข้อความ : www.facebook.com/bookclub.bia

สอบถามเพิ่มเติม โทรศัพท์ : ๐-๒๙๓๖-๒๘๐๐ ต่อ ๕๑๐๑

อีเมล : bookclub@bia.or.th

เฟสบุ๊ก : bookclub.bia

เราจึงมาดำเนินชีวิตมีชีวิตกันใหม่
ชนิดที่ไม่ต้องมีอัตรานี้ มีชีวิตโดยไม่ต้องมีอายุ
เพราะว่ามันไม่มีอัตรานี้ที่เป็นที่ตั้งแห่งอายุ
พอไม่มีอัตรานี้แล้วมันก็ไม่มี ความหมายแห่งอายุ

~ พจนานุกรม อธิบาย ~

ISBN 978-616-7574-49-3

